

LUNDS
UNIVERSITET

Vilka böcker föredrar barn?

En jämförande analys av barnboksutgivning och barns
litteraturval

Lunds universitet
Förlags- och bokmarknadskunskap
Institutionen för kulturvetenskaper
Handledare: Ann Steiner
Examinator: Sara Kärrholm
2016-06-03

FBMK12
Matilda Dahl, Eva Hansen

Abstract

Uppsatsen behandlar hur barn i slukaråldern (9–12 år) möter, hittar och väljer litteratur. I uppsatsen analyseras genrebegreppet, och barns val av genre har undersökts genom en enkätundersökning. Barnens förutsättningar för att kunna hitta litteratur och samhällets förväntningar på barn, samt deras kulturella kontext tas också upp. Uppsatsens primära syfte är att se vad som tilltalar barn och hur väl förlagen svarar mot detta i sin utgivning.

Utöver att undersöka genrer, favoritböcker och förlagens utgivning har andra faktorer som spelar in i barns val av böcker också undersökts. Författarens betydelse, utseendet på boken och om boken är en del av en serie eller inte behandlas till exempel. En kortare diskussion om genusaspekter förs eftersom viss litteratur visade sig vara mer genusbunden än annan litteratur.

Resultaten visar att utgivningen till största del motsvarar det som tilltalar barn i litteraturväg. En viss diskrepans kan ses när det gäller en del genrer, som fantasy. Samma fyra genrer hamnar i topp om man undersöker barns val av favoritbok, vilka genrer de föredrar och vilka böcker som förlagen ger ut även om ordningen skiljer dem sinsemellan. Dessa är: deckare/spänning, fantasy, humor och skräck.

Keywords: barn, barn- och ungdomslitteratur, bokval, enkätstudie, förlag, genre, läsning, läsvanor, publishing studies, utgivning.

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Syfte och frågeställningar.....	2
3. Material	2
4. Metod	2
5. Teori	5
6. Tidigare forskning.....	7
7. Bakgrund.....	10
7.1 Dagens barnboksutgivning.....	10
7.2 Läsförmågan hos barn i Sverige.....	11
7.3 Synen på barns läsning och barnlitteratur	12
8. Undersökning och analys	14
8. 1 Kön och ålder	14
8. 2 Läsvanor.....	15
8. 3 Tips om böcker.....	17
8. 4 Genre	19
8. 5 Barns favoritböcker.....	20
8. 6 Genrer som tilltalar och ges ut	25
8. 6. 1 Fantasy	28
8. 6. 2 Deckare/spänning.....	31
8. 6. 3 Skräck.....	33
8. 6. 4 Humor.....	34
8. 6. 5 Övrigt	35
8. 6. 6 Bokval utifrån genus	37
8. 7 Ytterligare faktorer som påverkar barnens bokval.....	39
8. 8 Bokserier eller fristående böcker.....	41
9. Sammanfattning av resultat.....	43
10. Källförteckning.....	46
10. 1 Tryckt material	46
10. 2 Otryckt material:	47
10. 3 Omnämnda skönlitterära titlar.....	48
Bilaga 1	50
Bilaga 2	51

1. Inledning

Denna uppsats behandlar läsvanor och läspreferenser hos barn i 9–12-årsåldern. Uppsatsen har tillkommit av flera anledningar. En av dem är för att öka kunskapen kring en av de målgrupper som många förlag fokuserar på, nämligen barn. Om de tidigt blir intresserade av att läsa kommer de förmodligen fortsätta med det, och därmed konsumera fler böcker, vilket gynnar barnboksutgivarna. Därför är det intressant att ta reda på vilken typ av böcker som ges ut till barn idag samt vilka genrer de tillhör och jämföra detta med vilken litteratur barn tilltalas av.

Vad är det egentligen som påverkar barn i deras val av litteratur? Går det att upptäcka några generella trender och tendenser kring detta? Det var funderingar av den typen som fångade skribenternas intresse och som sedan ledde till denna uppsats. För att det skulle vara möjligt att undersöka vilka böcker barn helst väljer och de bakomliggande faktorerna till detta genomfördes en enkätundersökning. Barnens egna åsikter kunde därmed lyftas fram i stället för att det var vuxna som skulle diskutera vad barn kan tänkas uppskatta.

Det har skett en ökning i försäljningen av barn- och ungdomslitteratur de senaste åren.¹ Detta visar att barn- och ungdomslitteratur är något aktuellt och något vuxna lägger vikt vid. Anledningarna till denna försäljningsökning torde vara flera. Det kan vara ett resultat av läsfrämjande projekt såsom Läslov², Bokjuryn³, och Bok Happy Meal⁴. Det kan också vara ett resultat av föräldrars oro efter att ha läst om försämrade läsförmåga hos svenska elever. I många fall är det inte barnen själva som införskaffar barn- och ungdomsböcker, det kan vara till exempel föräldrar eller mor- och farföräldrar, men det är barnen som är de tilltänkta läsarna. Föräldrarnas inflytande på barnens litteraturval analyseras i uppsatsen, men också påverkan från andra i barnens närhet, exempelvis vänner och lärare.

Fokus ligger genomgående på barnet ur ett läsarperspektiv. Uppsatsen är tvärvetenskaplig med element från flera olika discipliner men tillhör i första hand forskningsdisciplinen publishing studies.

¹”Bokförsäljningsstatistik”, Svenska förläggareföreningen, <http://www.forlaggare.se/bokforsaljningsstatistik>, hämtat 2016-04-22.

²”Om läslov”, Läslov, <http://laslov.se/om-laslov/>, hämtat 2016-04-26.

³”Om bokjuryn”, Barnens bibliotek, <http://www.barnensbibliotek.se/Bokjuryn/OmBokjuryn/tabid/785/Default.aspx>, hämtat 2016-04-03.

⁴”Bok Happy Meal”, Läsrörelsen, <http://www.lasrorelsen.nu/aktuellt/pagaende-projekt/bok-happy-meal/>, hämtat 2016-04-26.

2. Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att ge kunskap om barns egna val av böcker, vad som påverkar dessa val och hur väl förlagens utgivning motsvarar det barn tycker om att läsa. Genom en jämförande analys mellan utgivning av litteratur riktad mot barn och barnens svar kring sina bokval syftar uppsatsen också till att ge en bild av motsättningar och/eller likheter mellan dessa aktörers: förlagens samt målgruppens, val av litteratur.

Frågeställningar:

- Vilken typ av böcker tilltalar barn i åldrarna 9–12 och varför?
- På vilket sätt överensstämde barnboksutgivningen år 2015 med det barn i undersökningen tilltalas av?
- Vilka likheter och skillnader finns i utgivningen mellan de förlag som har en särställning på barnboksmarknaden och alla förlag som finns representerade på Bokinfo för barnboksutgivningen 2015?

3. Material

Materialet består av enkätsvar från en enkät besvarad av 96 mellanstadieelever under perioden 23/3 – 8/4 2016. Enkäten bestod av åtta frågor, dessa rörde bland annat elevers läslust, vilka genrer de föredrar att läsa, vem som tipsar dem om böcker och hur olika saker påverkar deras bokval. Enkätfrågorna finns att se i bilaga 1.

Materialet består också av utgivningsstatistik för barnlitteratur för åldersgruppen 9–12, år 2015, insamlat från Bokinfo.⁵ Efter en inloggning på Bokinfo går det att söka i deras databas med olika filtreringar. De avgränsningar/filtreringar som använts i den här uppsatsen är dels genom att välja en specifik varugrupp, skönlitteratur för barn och ungdomar. Dels genom att välja svenska som språk, åldersgruppen 9–12, och formatet fysisk bok. Resultatet är totalt 273 nyutgivna och återutgivna titlar i fysiskt format som sedan exporterades till en annan fil, vilken var vad som arbetades med under analyserandet. Böcker i andra format, såsom ljudböcker och e-böcker finns inte med.⁶

4. Metod

För att besvara uppsatsens frågeställningar var enkätstudier riktade mot elever i åldrarna 9–12 en lämplig undersökningsmetod. Enkäten kunde besvaras antingen i pappersformat eller digitalt, beroende på vad den tillfrågade skolan föredrog. Alla elever deltog frivilligt och

⁵ www.bokinfo.se (en hemsida som bland annat samlar in försäljningsstatistik för bokbranschen).

⁶ Bilaga 2.

garanterades anonymitet. Enkätens syfte var bland annat att få svar på vilka böcker de svarande tycker om att läsa, hur de väljer dessa böcker och på vilka sätt de kommer i kontakt med dem.

Skolorna som deltog i enkäten valdes ut genom uppsatsskribenternas personliga lärarkontakter. Det är skolor i olika delar av Sverige från två mindre orter med färre än 10 000 invånare. Att skolorna ligger på mindre orter leder till att de inte presenteras närmare eftersom det kan påverka elevernas anonymitet.

Skolorna ser olika ut vad gäller elevernas socioekonomiska bakgrund, de har också olika förutsättningar vad gäller elevantal och antal elever med utomeuropeisk bakgrund. Den ena skolan har främst elever med svenska som modersmål medan den andra har fler nyanlända elever. Underlaget kan därmed anses mer representativt för samhället i stort då flera grupper är representerade.

Enkäten bestod av åtta frågor där eleverna uppmanades att berätta om sitt läsande och sina preferenser kring böcker.⁷ Det fanns både kvantitativa och kvalitativa frågeställningar. Professor Jan Trost skriver om dessa olika former av frågor i *Enkätboken* (2007), där han menar att många betraktar kvantitativa frågeställningar som mer riktiga och tillförlitligare än kvalitativa frågeställningar. Men han anser att det går att betrakta dem som likvärdiga och att de kan användas i kombination med varandra, precis den metod som valts för den här undersökningen.⁸ Den anonyma enkätstudien möjliggjorde en större studie med fler deltagare än vad som hade varit möjligt vid till exempel en intervjustudie. Det förvårade dock ett återknytande till de tillfrågade, vilket i vissa fall hade varit relevant för att få ett förtydligande eller klagörande av vissa svar. Fördelen är ändå att denna enkätstudie kan anses vara mer representativ för en större grupp än en intervjustudie då underlaget nu är större.

Enkätens frågor utformades huvudsakligen utifrån att dess svar skulle kunna användas för att besvara uppsatsens frågeställningar, men hänsyn togs också till de tilltänka svarandes ålder. Språk och termer anpassades till exempel när det gällde formuleringar kring genre. Eftersom genrebegreppet inte nödvändigtvis är enkelt att förstå för alla i åldern 9–12 år döptes genreterna om med utgångspunkt i Bokjurys kategorier, då många skolelever kommer i kontakt med dessa. Vissa omskrivningar gjordes, till exempel blev kategorin ”spöke” omdöpt till ”skräck”. ”Vilda djur” och ”husdjur” slogs ihop till en gemensam kategori med benämningen ”djur”. Detta för att förenkla jämförelsen mellan barnens val och förlagens utgivning av böcker i dessa genrer.

⁷ Bilaga 1.

⁸ Jan Trost, *Enkätboken*, 3:e uppl. Lund 2007 s. 18–19.

Det var viktigt att enkäten inte skulle ta för lång tid att fylla i, då det kunde resultera i att lärare inte ville att eleverna skulle delta. Sådana aspekter togs också med i beräkningen när frågorna formulerades.

Efter en första genomgång av alla enkätsvar sammanställdes dessa i ett dokument. Därefter analyserades de genom en mer ingående kvalitativ genomläsning.

Utgivningsstatistik för år 2015 togs fram genom Bokinfo. Tidigare nämnda avgränsningar, som beskrivs under rubriken Material, gjordes eftersom den totala utgivningen av skönlitterära titlar för barn och ungdomar enligt Bokinfo uppgick till 2 253 titlar förra året. Omfattningen var alldeles för stor för denna typ av undersökning. Det var heller inte nödvändigt att studera all utgivning för att kunna besvara uppsatsens frågeställningar. Fokus lades därför på skönlitterära böcker, både nyutgivna och återutgivna titlar. Ljudböcker och e-böcker valdes bort eftersom de i de allra flesta fall redan finns med som fysiska böcker och därför representeras av dessa. Några skönlitterära böcker har dock givits ut med tillhörande cd-skiva och de räknades in. De undersökta titlarna kategoriserades utifrån den genre-lista som eleverna fick utgå ifrån när de besvarade enkäten. Det gjordes för att skapa en enighet i resultatet, samt för att förenkla den jämförande analysen.

För att ta reda på vilka titlar som skulle placeras i vilken genre var utgångspunkten informationen från Bokinfos databas där många böcker redan kategoriserats in i en viss genre. I en del fall har Bokinfo uppgett genren ”skönlitteratur för barn och unga”, då har uppsatsskribenterna gjort en bedömning utifrån informationen i databasen, genom att söka i internetbokhandlar och genom att läsa information om böckerna. Somliga titlar tilldelades flera kategorier, till exempel ansågs serien Ponnydetektiverna tillhöra både genren hästar och genren deckare, vilket resulterat i att det finns fler kategoriserade böcker än ursprungligt antal titlar. Det ska inte ha påverkat resultatet negativt, då ett barn som gillar hästböcker förmodligen kan tänka sig att läsa en bok om hästar om den innehåller detektivinslag och vice versa. Snarare är det så att kategoriseringen inom flera genrer har medfört en nyansering av resultaten eftersom en del genrer hade fått en mindre rättvis representation om den endast kategoriserats inom en genre. Många böcker inom detektivgenren kan, precis som i exemplet med Ponnydetektiverna, också tillhöra en djurgenre. Om de bara hade ansetts vara häst/djurböcker så hade deckare/spänningskategorin varit mindre. Detta trots att de kanske mest läses av sådana som gillar deckarböcker. Exemplet fungerar även åt andra hållet, hade den bara kategoriserats som deckare hade hästgenren blivit missrepresenterad.

Eftersom en del bokförlag kan anses ha en särställning på barnboksmarknaden har nio av förlagen i materialet valt ut för att kunna jämföras med den stora utgivningen. Särställningen

kan anses bero på bland annat förlagens storlek, att de har en väl etablerad position inom barnboksutgivningen eller på grund av det faktum att de ger ut de böcker som barnen nämner mest frekvent när de berättat vilka böcker som tillhör deras favoriter. Det är intressant att göra jämförelsen på grund av att de utvalda förlagen kan anses ha mer påverkan på marknaden än andra, mindre förlag som finns med i materialet sett till alla förlag. B. Wahlströms och Bonnier Carlsen är förmodligen mer kända hos den läsande allmänheten än förlag som Siljans Måsar KB, Landskrona Vision AB och Brittias Böcker. De utvalda förlagen har en bred utgivning, därför är till exempel inte Nypon förlag med, eftersom de är mer nischade mot lättlästa böcker.

5. Teori

En av uppsatsens teoretiska utgångspunkter är att barn och unga inte har möjlighet att göra ett helt medvetet val när det gäller litteratur och vad de vill läsa. Barnet påverkas av omgivningen när de bestämmer vad de ska läsa och vilka böcker de kommer att uppskatta. Ytterligare faktorer som påverkar är att det finns begränsningar när det gäller vilka böcker som barnen har att tillgå och vilka böcker som görs tillgängliga för barn. Lena Kåreland, litteraturvetare, barnboksforskare och professor, diskuterar teorier kring detta i sin bok *Skönlitteratur för barn och unga* (2015).⁹ Hon skriver att "[b]arnboken, som annan litteratur, existerar inte i ett tomrum. Den diskuteras i pressen, den recenseras, den ägnas vetenskapliga studier, den har sin plats och funktion i skolan, i olika institutioner liksom i hemmet."¹⁰ Kåreland menar att barnboken inte enbart kan ses som underhållning för barn, utan även måste studeras och ses som en del av en större kontext.

Hon har även skrivit *Barnboken i samhället* (2014: 2009) där fler teorier kring läsande hos barn och unga, barnbokens beskaffenhet och utformning samt barnbokens kulturella och sociala perspektiv tas upp. Kåreland menar att det finns ett samspel mellan litteratur för vuxna och litteratur riktad mot barn. Detta samspel kan också ta formen av en maktkamp mellan vuxenvärlden samt vuxnas förväntningar på barnen och tvärtom, barnvärlden och barnens förväntningar på vuxna. Kåreland skriver om hur samhället påverkar litteratur riktad mot barn och unga och slår fast att "[d]e normer som mer eller mindre dolt, mer eller mindre implicit, uttrycks i barnboken säger åtskilligt om hur man uppfattar barnet och dess villkor i samhället."¹¹ De normer som Kåreland nämner kan också ses i litteraturforskningen i stort, där den tidigare synen gjorde gällande att barn var oförstående och oförmögna att särskilja

⁹ Lena Kåreland, *Skönlitteratur för barn och unga – Historik, genrer, termer och analyser*, Lund 2015.

¹⁰ Kåreland, *Skönlitteratur för barn och unga*, s. 91.

¹¹ Kåreland, *Barnboken i samhället*, Lund 2009, s. 21.

mellan den fiktiva världen de läste om och den verklighet som de levde i, något som behandlas närmare i avsnittet Bakgrund.¹²

Kåreland skriver vidare att ”forskningen visar att barn i sitt beteende och uppträdande framförallt inspireras av levande människor i sin omgivning. Fiktiva gestalter har inte alls samma inverkan. Det fiktiva våldet uppfattar barnen som en form av lek, och det tas därför inte på allvar.”¹³ Detta tankesätt används i denna uppsats, som det primära subjektet för studien anses barnen vara kapabla och förståndiga nog att fatta egna beslut kring den litteratur de finner tilltalande. Uppsatsskribenterna anser att barnen själva kan avgöra vad de anser är bra eller inte och har inte heller värderat den litteratur de valt som bra eller dålig.

Perry Nodelman och Mavis Reimer, professorer med inriktning på barn- och ungdomslitteratur, har i boken *The Pleasure of Children's Literature* (2003: 1992), listat en rad olika teorier som berör ämnet barn och ungas läsande. Bland annat skriver de om litterär repertoar; vilken sorts litteratur som barn och unga förstår utifrån sina referensramar.¹⁴

Detta har tagits in som en faktor i analysen. En del böcker kanske inte specifikt riktar sig mot den undersökta målgruppen, men kanske ändå tillhör den litteratur barnen gillar. Den litterära repertoaren medför att ett av de yngre barnen i målgruppen kanske tar till sig vissa delar i en bok medan ett äldre barn förstår andra delar. De kan båda ha behållning av samma bok med på olika sätt, liksom vuxna och barn båda kan tycka om att läsa barnböcker men av olika anledningar. Nodelman och Reimer diskuterar också andra faktorer såsom hur olika typer av läsare tar sig an text och olika synsätt och teorier som behandlar läsarnas förutsättningar när de läser. De skriver bland annat att vuxna ofta gör generaliseringar och gissningar när de analyserar barnlitteratur, eller försöker sätta sig in i barns tankar och syn på litteratur. Vuxna frångår ofta sin egen respons på en text när de ska bedöma om barn kan, eller skulle kunna, uppskatta texten. Detta leder till att barn placeras i en annan sfär än de vuxna, trots att de, i många fall, har samma känslöspann och förutsättningar som de vuxna har.¹⁵

Eftersom de som besvarade enkätfrågorna tillhör en åldersgrupp som kanske mer än andra påverkas av grupstryck, familjen och vänskapsförhållanden är det på sin plats att ha någon form av teori kring socialisation. Forskarna och lärarna Oddbjørn Evenshaug och Dag Hallen behandlar i sin bok *Barn- och ungdomspsykologi* (2001) olika sociologiska aspekter som påverkar barn. Med utgångspunkt i deras teorier konstanteras att yngre barn har en större

¹² Se till exempel Kerstin Stjärne, *Passningar – Till kritiken av barnkulturen*, 2:uppl. Arlövs 1980 (1977).

¹³ Kåreland, *Barnboken i samhället*, 2:a uppl. Lund 2014 (2009), s. 97.

¹⁴ Perry Nodelman & Mavis Reimer, *The Pleasures of Children's Literature*, 3:e uppl. USA 2003 (1992) s. 17–18.

¹⁵ Nodelman & Reimer s. 15–17.

påverkan från familjens ”direkta filterfunktioner”. Det innebär att de primära anhöriga, för det mesta familjen eller lärare, förmedlar och framställer kulturella aspekter och samhällets värderingar, normer, roller och regelverk. Dessa värderingar förs vidare utan att barnen får ett motiv till varför det är på ett visst sätt, de får en uppfattning om att det bara ska vara så.¹⁶ Detta är något som kommer att tas i beaktande vid analysen av det insamlade materialet.

6. Tidigare forskning

Den här uppsatsen vilar på grunden av annan forskning som har gjorts inom liknande ämnen. Den syftar till att skapa ny kunskap och belysa nya element, men det är ändå viktigt att tänka på, och se till den forskning som gjorts tidigare för att få en kontextuell förståelse för den disciplin som uppsatsen skrivs inom. Mycket av den tidigare forskningen som gjorts består av magisteruppsatser inom ämnet biblioteks och informationsvetenskap. Den här uppsatsen skrivs dock inom ramen för publishing studies. Uppsatskribenternas uppfattning är att det är för lite av den tidigare forskningen som tar in barnperspektivet i sin forskning. Därför anses den här uppsatsen särskilt relevant då det trots allt är barnen som är målgruppen för barnböcker.

Eva Nordlinder, litteraturvetare och bibliotekskonsulent, sammanställde år 2004 den svenska forskning som fanns om barns läspreferenser. Resultatet var skrämt. Några få intervjustudier har gjorts med förskolebarn där de bland annat fått välja mellan barnböcker presenterade för dem och därefter fått förklara vilken de tyckte bäst om och varför.¹⁷ Hon påpekar dock att barn sällan kan göra sina egna val, för att det redan är någon som fattat flera val åt dem:

Någon annan, en vuxen, har alltid valt först; förläggaren på barnboksmässan i Bologna där världens barnböcker ställs ut, förlagslektörerna som sorterar bort insända manus, bibliotekarien som är ansvarig för bokinköpen till biblioteket, förskolepersonalen som lånar in böcker till förskolan, lärare, skolbibliotekarier, föräldrar eller far/morföräldrar som köper julklappar – listan kan göras lång.¹⁸

Några enkätstudier har också gjorts i Sverige bland barn i den så kallade slukaråldern, 9–12 år. De visar bland annat på att långserieböcker är bland de mest lästa böckerna och att barn ofta har svårt att distansera sig till sin läsning. Får barn en fråga om vilken som är deras favoritbok svarar de flesta den senaste boken de läst, enligt Nordlinder.¹⁹

¹⁶ Oddbjørn Evenshaug & Dag Hallen, *Barn- och ungdomspsykologi*, Lund 2001, s. 32–34.

¹⁷ Eva Nordlinder, ”Om läslust och läspreferenser”, *Barns smak – om barn och estetik* (red. Anne Banér), Stockholm 2004.

¹⁸ Nordlinder, s. 37.

¹⁹ Nordlinder, s. 45–49.

Hanna Nordin Eskelin skrev 2007 en magisteruppsats inom biblioteks- och informationsvetenskap. I sin undersökning intervjuade hon personal på ett folkbibliotek om deras uppfattning kring bokomslag och hur avgörande dessa var för att barn och ungdomar skulle låna med sig böcker hem. Hon kom fram till att de tillfrågade ansåg att bokomslagen var allra viktigast för bilderböcker eftersom de yngsta barnen inte kan läsa. De flesta menade också att det var viktigt även för böcker riktade mot barn och ungdomar. Det var svårt att få barnen att låna med sig en bok om omslaget inte var tillräckligt lockande.²⁰

Nordin Eskelin kom också fram till att igenkänningsfaktorn, att barnen kunde hitta långserieböcker med karaktärer de kände igen eller böcker av författare som de visste var bra, påverkade utlåningen. I de fallen barnen redan var bekanta med innehållet i eller författaren av en bok spelade inte utsidan lika stor roll. Vidare menade bibliotekspersonalen att det var mycket svårare att få pojkar att låna böcker där det var flickor illustrerade på omslaget än vice versa.

Catharina Rydberg har skrivit en magisteruppsats inom samma ämne med titeln *Vilken betydelse har bokomslaget när barn väljer böcker?*.²¹ I den ville hon genom en enkätstudie med 107 deltagande barn försöka ta reda på vilken betydelse böckers framsida har när barn väljer vad de ska läsa. I sin undersökning kom hon fram till att barnen tyckte att baksidestexten var dubbelt så viktigt som framsidesbilden. 42 % av flickorna och 23 % av pojkarna i studien tyckte att baksidestexten var det viktigaste när de valde en bok.²² I diskussionen framhåller hon emellertid att framsidan ändå kan ha stor betydelse eftersom "[f]ramsida med bild och titel måste ha gjort sitt allra först, innan barnet vänder på boken. Denna 'förpåverkan' är barnen antagligen inte medvetna om, utan för dem är texten på baksidan det som får dem att ta boken eller lägga tillbaka den. Den här 'förpåverkan' har enligt mig redan ägt rum innan barnet tagit boken i sin hand."²³

Även Thomas Lydell-Olsen och Tova Malmström har skrivit en magisteruppsats om bokomslag, men riktat in sig mer på hur förlagen tänker när de formger ungdomsböcker. I *Förlagsbranschen och omslaget* vidareutvecklar de en b-uppsats de skrivit på ämnet om omslagets betydelse och vad som påverkar ungdomars val av skönlitteratur. I den tidigare uppsatsen kom de, precis som Rydberg, fram till att baksidestexten har större betydelse för ungdomarna än framsidan när de väljer bok. Noterbart är att Lydell-Olsen och Malmström har

²⁰ Hanna Nordin Eskelin, *Bibliotek, bokomslag och barn: En fenomenografisk undersökning av bibliotekspersonals uppfattningar om bokomslagets betydelse för barn och ungdomar*, Uppsala 2007.

²¹ Catharina Rydberg, *Vilken betydelse har bokomslaget när barn väljer böcker?*, Borås 1997.

²² Rydberg, s. 47.

²³ Rydberg, s. 58.

undersökt bokval hos högstadiel elever och gymnasieelever, målgruppen är därmed äldre än i Rydbergs undersökning.²⁴

I Lydell-Olsen och Malmströms undersökning gjordes kvalitativa intervjuer med sju förlag. Respondenterna i undersökningen var i stort sett eniga om att omslaget/formgivningen är ett av de viktigaste momenten i deras förlagsverksamhet. De har dock ingen större kunskap om vilka yttre faktorer som faktiskt påverkar ungdomarnas val av skönlitteratur. De tillfrågade uppgav också att de inte aktivt tar del av den forskning som gjorts i ämnet för att på så sätt se vad de kan ta i beaktande vid formgivning av omslag. Endast ett av förlagen, Bonnier Carlsen, sa att de gjorde egna undersökningar inom ämnet, men de tog inte del av andras.²⁵

Kristian Wåhlin och Maj Asplund Carlsson gjorde en stor undersökning av barns fiktionsläsning under åren 1989–90 med en uppföljning två år senare. Detta går att läsa om i *Barnens tre bibliotek* (1994). De ville bland annat få reda på hur mycket barn läser, vad de läser och hur barnen får tag på sina böcker samt vilken som var deras favoritbok och den bästa boken de läst just nu.²⁶

Wåhlin och Asplund Carlsson utgick bland annat från tre, för den tiden populära böcker: *Gummi-Tarzan*, *Mio min Mio* och *Fem söker en skatt*. De undersökte om barnen hade läst böckerna och hur de hade fått tag på dem. De frågade också om en rad andra böcker för att se om barnen läste böcker anpassade för sin ålder eller om de läste andra sorters böcker. Resultatet visade att barn får tag på böcker på tre sätt, ”barnens tre bibliotek”. Via ”familjebiblioteket”, där barn får böcker av sina föräldrar och andra släktingar, de kanske till exempel ärver långserieböcker. ”Kompisbiblioteket” innebär att barnen pratar om och lånar böcker av varandra och därmed också ofta för samtal om böckerna och dess innehåll. Det sista biblioteket är ”samhällsbiblioteket”, det vill säga skolbibliotek och allmänna bibliotek.²⁷

Jonas Andersson, forskare och litteraturvetare har tagit fram en kunskapsöversikt över läsfrämjande metoder baserade på svensk och internationell forskning. Han konstaterar att barn och unga idag har en försämrad läsförmåga, trots att Sverige publicerar mer litteratur än någonsin. I översikten beskrivs bland annat projekt som riktat sig mot barn och unga för att stärka deras läsning, men även projekt riktade till vuxna. Andersson tar bland annat upp hur en del bokförlag ägnar sig åt läsfrämjande aktiviteter. Ett exempel är han tar upp är Bonnier

²⁴ Thomas Lydell-Olsen & Tova Malmström, *Förlagsbranschen och omslaget - vad vet förlagen om det skönlitterära bokomslagens betydelse för ungdom?* Borås 2005.

²⁵ Lydell-Olsen & Malmström.

²⁶ Kristian Wåhlin & Maj Asplund Carlsson, *Barnens tre bibliotek – Läsningsaktiviteter i slukaråldern*, Stockholm/Stehag 1994.

²⁷ Wåhlin & Asplund Carlsson, s. 10–12, 44–45.

Carlsen som samarbetar med skivrarverkstäder och idrottsförbund för att öka barnens läslust.²⁸

7. Bakgrund

I uppsatsen jämförs 2015 års utgivning av barn- och ungdomsböcker med det barn säger att de tycker om att läsa. För att läsaren ska få en bild av hur dagens utgivning ser ut presenteras bland annat Svenska barnboksinstitutets bokprovning, då de ger en övergripande bild av utgivningsläget. Det är också viktigt att ha i åtanke vilka faktorer som kan påverka barnboksutgivningen och försäljningen av barnböcker, därför finns det även resonemang om barn och ungas läsförmåga. Ytterligare faktorer som påverkar forskningen kring barns och ungas läsning är vilken syn som tidigare varit rådande inom barnlitteraturforskningen och vilka ideologier som är dominerande inom detta ämne.

7.1 Dagens barnboksutgivning

För att se övergripande tendenser kring dagens utgivning av barn- och ungdomslitteratur kan man studera Svenska barnboksinstitutets bokprovning. De gör varje år denna bokprovning av föregående års utgivna titlar inom barn- och ungdomsböcker. Enligt bokprovningen för 2015 gavs det år 2015 ut ”totalt 2 089 barn- och ungdomsböcker i Sverige, vilket är en ökning med hela 229 titlar (12 %) i jämförelse med 2014. Utgivningen ökade för sjätte året i rad.” Både svenska och översatta böcker ökar årligen, men än så länge är de svenska originalen ännu i majoritet, med 56 % av titlarna. ”Sett ur ett längre perspektiv är ökningen av utgivningen under 2000-talet historisk. Den har ökat med hela 78 % sedan sekelskiftet.” Bokprovningen menar att bidragande orsaker kan vara att allt fler små förlag ger ut böcker, självpublicering blir vanligare och att den ökade försäljningen av barn- och ungdomsböcker som skett de senaste två åren påverkar, det vill säga, det trycks fler böcker när försäljningen går bra. De menar också att den ökade försäljningen kan vara ett svar på PISA- och PIRLS-undersökningar samt andra rapporter som visar på försämrade läsförståelse hos barn, och uppgifter om att svenska barn läser allt mindre.²⁹

Förutom att presentera statistik över utgivningen presenterar bokprovningen också de trender och tendenser de kan se. De skriver att våld var ett större övergripande tema i barn- och ungdomsböckerna utgivna under år 2015. Framförallt i ungdomsböcker, men även i böcker för slukaråldern. Ondska och dystopier var vanliga teman i böckerna för barn och unga

²⁸ Jonas Andersson, *Med läsning som mål, kulturrådets skriftserie 2015:3* Statens kulturråd 2015, s. 7–8, 12–13.

²⁹ Svenska barnboksinstitutet, ”Bokprovning på Svenska barnboksinstitutet: En dokumentation. Årgång 2015 15 mars–21 april 2016”, Stockholm 2016, s. 5.

redan år 2014. Dessa teman fanns också kvar i barnböcker som gavs ut under förra året, även om detta finns i större utsträckning i de äldre barnens/ungdomarnas böcker. I de yngre barnens böcker skildras det mörka framförallt genom porträtteringen av mobbning. I kapitelböcker och mellanåldersböcker skildras också elakt beteende oftare än våld.³⁰

Fantasyberättelser för barn i mellanåldern ökade i antal jämfört med året dessförinnan. Det gavs även ut fler lättlästa fantasyberättelser, vilket för övrigt är en annan trend som syns bland föregående års titlar, både fler lättlästa böcker och börja-läsa-böcker. Noterbart för mellanåldersböckerna är också att ”antalet bildromaner har ökat med mer än det dubbla jämfört med 2014. En bildroman kännetecknas av att den är rikt illustrerad och att illustrationerna har betydelse för förståelsen och/eller upplevelsen av handlingen.”³¹

Svenska barnboksinstitutet konstaterar också att illustrationer och bilder ökar överlag i mellanåldersböckerna. En bidragande faktor till detta skulle kunna vara bokserien Dagbok för alla mina fans av Jeff Kinney som fått ett stort genomslag hos barn i slukaråldern. Andra orsaker skulle kunna vara bättre och billigare tryckteknik samt forskning om multimodalitet och bilders betydelse för läsningen.³²

7.2 Läsförmågan hos barn i Sverige

Eftersom barns läsförmåga kan påverka vilken typ av litteratur de gillar och vilken litteratur som köps in och lånas, är det av vikt att redogöra för hur läsförmågan hos svenska barn ser ut idag. Det går att testa barns läsförmåga på flera sätt, dels genom att se om de har en förmåga att avkoda ord och meningar och därmed ”kan läsa”, dels genom att se hur de förstår innehållet i det de läser. Två större internationella undersökningar som genomförs regelbundet är PISA, och PIRLS³³. De används för att bedöma elevers kunskaper inom läsning och visa på skillnader i kunskaper mellan olika länder. Mätningarna gör att forskare, styrande och skolor kan se förändringar över tid och möjliggör en ökad förståelse för orsakerna till och konsekvenserna av de iakttagna skillnaderna i förmåga mellan elever i olika länder. Enligt PIRLS undersökning år 2011 försämras läsförståelsen hos svenska elever, även om de fortfarande ligger över genomsnittet bland de deltagande länderna. Studien visar också att förståelsen är sämre när det gäller sakprosa än skönlitterära texter, samt att elever med

³⁰ Svenska barnboksinstitutet, ”Bokprovning på Svenska barnboksinstitutet”, s. 5–8.

³¹ Svenska barnboksinstitutet, ”Bokprovning på Svenska barnboksinstitutet”, s. 22.

³² Svenska barnboksinstitutet, ”Bokprovning på Svenska barnboksinstitutet”, s. 22.

³³ Programme for International Student Assessment; Progress in International Reading Literacy Study.

välutbildade föräldrar presterar bättre i undersökningen än elever vars föräldrar saknar en högre utbildning.³⁴

Monica Rosén skriver om barns förändrade läsvanor och resultaten av olika läsundersökningar i ”Förändringar i läsvanor och läsförmåga bland 9- till 10-åringar”.³⁵ Förutom PIRLS nämner hon också IEA:s läsundersökningar, där de fokuserar på reading literacy, något som är svåröversatt till svenska, men kan förstås som ett begrepp som ”innefattar både förmågan att reflektera över det lästa och ett verktyg att använda för att uppnå individuella och samhällsliga mål.”³⁶ Rosén menar att eleverna i årskurs 3 och 4 i Sverige från början ansågs ha väldigt goda resultat i internationella jämförelser och att Sverige sågs som ett föregångsland. Vid det första testresultatet år 1971 konstaterades det att svenska flickor och pojkar fick ungefär samma resultat, men vid senare undersökningar hade en klyfta uppstått och flickor fick bättre resultat. Ytterligare tio år senare hade årskurs 4 relativt höga resultat medan årskurs 3 hade medelpoäng och låg på samma nivå som länder som Grekland och Slovakien. Sverige rapporterade också den största könsskillnaden i läsprovsresultatet av alla länder. År 2006, det senaste provresultat som Rosén hade att tillgå när hon skrev sin artikel, hade resultatet för årskurs 4 i Sverige försämrats igen. I stället för att vara ett föregångsland började intresset för att ta reda på vad som hänt med den svenska skolan att växa fram.³⁷

För uppsatsskrivarnas del var det viktigt att ha detta i åtanke under analyserandet då vissa bokserier eller böcker förmodligen publicerats på grund av de beskrivna forskningsresultaten. Fler lättlästa böcker eller böra-läsa-böcker skulle till exempel kunna vara ett resultat av detta för att främja läslusten hos de barn som inte är vana läsare än.

7.3 Synen på barns läsning och barnlitteratur

Det finns många som studerar barn och ungas läsning, barnlitteraturforskning är också något som forskare tenderar att lägga in särskilda värderingar kring. Det populärkulturella blir ibland nedvärderat inom forskningsfältet litteraturvetenskap och inom fältet publishing studies. Ett av de tydligaste exemplen på kritiker av litteratur utgiven för en bredare publik är Frankfurtskolan, som lägger in ideologiska aspekter i sina analyser av kultur och hävdar att

³⁴ Skolverket, ”PIRLS 2011”, 11 december 2012, <http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/internationella-studier/pirls/pirls-2011-1.86064>, hämtat 2016-04-11.

³⁵ Monica Rosén, ”Förändringar i läsvanor och läsförmåga bland 9- till 10-åringar” *Läsarnas marknad, marknadens läsare – en forskningsantologi* (Red. Ulla Carlsson & Jenny Johansson), Stockholm 2012.

³⁶ Rosén, s. 112.

³⁷ Rosén, s. 114.

populärkulturen ”reproducerar och bidrar till att förstärka det samhälleliga förtrycket”.³⁸ Denna syn visar på en tendens inom viss forskning kring litteratur och läsning. En nedvärderande syn på litteratur, med ideologisk grund, som Frankfurtskolan ger uttryck för kan också återfinnas i forskning kring populärkulturella böcker riktade mot barn.

En av de som satte agendan för forskningen kring barnlitteratur under 1970-talet och samtidigt en av de starkaste rösterna emot vad hon kallar ”skräplitteratur” riktad till barn är Kerstin Stjärne, författare och krönikör. I *Passningar* (1980: 1977) kritiserar hon den masskultur som barn möter och berättar vad hon anser att den gör med dem. Stjärne värderar allting massproducerat som något negativt. Om det hon kallar för skräplitteratur skriver hon bland annat att ”[f]rån att ha varit ignorerad och portförbjuden i både skola och bibliotek har massmarknadslitteraturen friskt strömmat in i bägge, framför allt under en liberalistisk våg i början av 1970-talet.”³⁹ Stjärnes värderingar är dels politiska och dels formade med grund i den samhällssyn som var rådande under 1970-talet. Under flera årtionden var det denna värderande och moraliska syn på barnlitteratur som var rådande. Först på senare år har forskningen börjat röra sig ifrån det synsättet. Professor Margaret Mackey skriver kort om den värderande aspekten att: ”Respecting mass choices but not being confined to them requires walking a fine line, but it is an important space to find.”⁴⁰

Under genomgången av tidigare forskning kring uppsatsens ämne kunde konstateras att en utmaning när det gäller att skriva om detta ämne är att forskning kring barn och ungas läsning, samt barnlitteratur, ofta saknar en välformulerad teoretisk utgångspunkt. De akademiska verken lutar ibland mer åt det deskriptiva hållet och glorifierar det egna fältet, snarare än att granska och objektivt studera det. Det finns självfallet undantag, men också en konsensus kring hur forskare bör närma sig ämnet. Boel Westin, professor i litteraturvetenskap, skriver att det finns en föreställning bland teoretiker att barn har en begränsad kapacitet att särskilja fiktion från verklighet och att barnen inte anses besitta det förstånd som krävs för att kunna uppfatta fiktion för vad det är.⁴¹

Paradigmet är att barnboksforskare ska se ner på populärkulturen samt anse att barn är lättpåverkade och lättmanipulerade och att den litteratur som barn själva väljer ska avfärdas med hänvisning till att de inte är kunniga nog för att göra egna val kring litteratur. Mackey för

³⁸ Fredrik Miegel & Thomas Johansson, *Kultursociologi*, 2:a uppl. Lund 2002, s. 220.

³⁹ Kerstin Stjärne, *Passningar – Till kritiken av barnkulturen*, 2:uppl. Arlöv 1980 (1977), s. 227.

⁴⁰ Margaret Mackey, “Finding the Next Book to Read in a Universe of Bestsellers, Blockbusters, and Spin-Offs.” *Academic Quarter (Akademisk Kvarter): The Academic Journal for Research from the Humanities* 2013:7 s. 233.

⁴¹ Boel Westin, ”Fruktan för fiktionen – utkast till en teori om barnlitteraturen och fiktionsbegreppet”, *Barnboken* 1997:1.

i sin artikel tesen att varken barn eller vuxna är separerade från världen runt omkring sig och att de båda grupperna, vuxna och barn, i lika hög utsträckning gör sina val inte bara utifrån sig själva, utan också som en konsekvens av den påverkan som yttre faktorer har på dem.⁴²

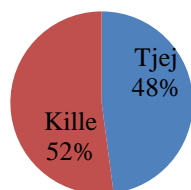
8. Undersökning och analys

I detta avsnitt presenteras de resultat som framkommit i analysen av enkätsvaren. För att få en bild av de deltagande eleverna i studien presenteras först svar på frågor som ger bakgrundsinformation om och information kring en del av de faktorer som påverkar de svarande.

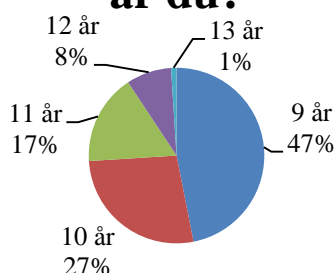
Genom hela analysdelen används ”eleverna”, ”barnen” och ”de svarande” som synonymer till varandra, detta för att få bättre flyt i texten. Eftersom eleverna kunde välja att inte besvara alla frågor i enkäten saknas ett antal svar. Bortfallet var inte mer än några få svar på vissa frågor och anses därför inte medföra några stora förändringar i det slutgiltiga resultatet.

8. 1 Kön och ålder

Är du tjej eller kille?

Hur gammal är du?

Alla 96 elever som besvarat enkäten svarade på frågorna om könstillhörighet och ålder. Av dessa elever var 48 % tjejer och 52 % killar. Den tidigare redovisade forskningen kring barns läsförståelse visar att det finns skillnader vad gäller tjejer och killars läsförmåga. Sveriges resultat visar att tjejer får bättre resultat på läsförståelseproven än vad killar får.⁴³

Uppsatsen har förvisso inget uttalat genusperspektiv, och det gör ingen skillnad för uppsatsens frågeställningar eller syfte. Det framkom ändå i undersökningen av elevernas svar att tjejer och killar besvarade vissa frågor på olika sätt, baserat på deras könstillhörighet. Det gör att en jämnare könsfördelning bland de svarande ger ett mer rättvist resultat. Det blir också en mer verklig jämförelse av hur samhället ser ut i stort än om det hade varit en väldig snedfördelning åt det ena eller andra hållet.

⁴² Mackey.

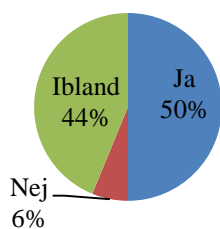
⁴³ Skolverket, *PIRLS 2011- Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, s. 40.

Den primära målgruppen i undersökningen var barn i åldrarna 9–12, men enkäten var öppen även för de elever som var 8 och 13 år. Detta på grund av att någon i de klasser som besvarade enkäten kan ha gått om ett år eller börjat skolan ett år tidigare, alternativt hoppat över en årskurs. Då det endast var en person som föll utanför de uppställda ålderskriterierna för det som främst räknas som slukaråldern, får det inga stora konsekvenser för uppsatsämnet i stort. Den litterära repertoaren som Nodelman och Reimer innebär också att barn i olika åldrar kan tolka innehållet i en bok på samma sätt, eller välja att läsa samma böcker, beroende på vilka referensramar de har. Barn i samma ålder kan också tolka innehållet olika av samma orsak. De exakta åldrarna på de svarande i undersökningen blir därför inte avgörande, men de olika åldrarna medför att barnen har hunnit få olika erfarenheter.

Den övervägande delen av de svarande var nioåringar. Det konstaterades att nioåringarna svarade på enkätens frågor men mer sällan motiverade sina svar, något som gjort det svårare för uppsatsskribenterna att kunna se de bakomliggande faktorerna till deras bokval. Med det sagt var inte alla nioåringar sämre på att motivera sina svar, en del skrev mer uttömmande än de äldre eleverna. Det fanns också några äldre elever som inte beskrev sina motiv. Evenshaug och Hallen menar att barn får lära sig från tidig ålder att vissa saker bara *är* på ett visst sätt, och därför inte kan motivera saker som de upplever som självklarheter.⁴⁴ Det kan ha varit det som lett till att en del av barnen har låtit bli att motivera sina svar. Det handlar i så fall inte enbart om ålder som faktor när det gäller vilka som har lärt sig motivera och reflektera kring sina svar, utan om vilka som har fått lära sig att göra det, antingen hemma eller i skolan. Visserligen verkade nioåringarna vara en större grupp som ansåg att deras svar inte behövde motiveras och det påverkar självfallet analysen något, men antalet svar som samlats in är tillräckligt stort för att ändå kunna dra generella slutsatser och genomföra en analys.

8. 2 Läsvanor

Tycker du om att läsa böcker?

⁴⁴ Evenshaug & Hallen, s. 32–34.

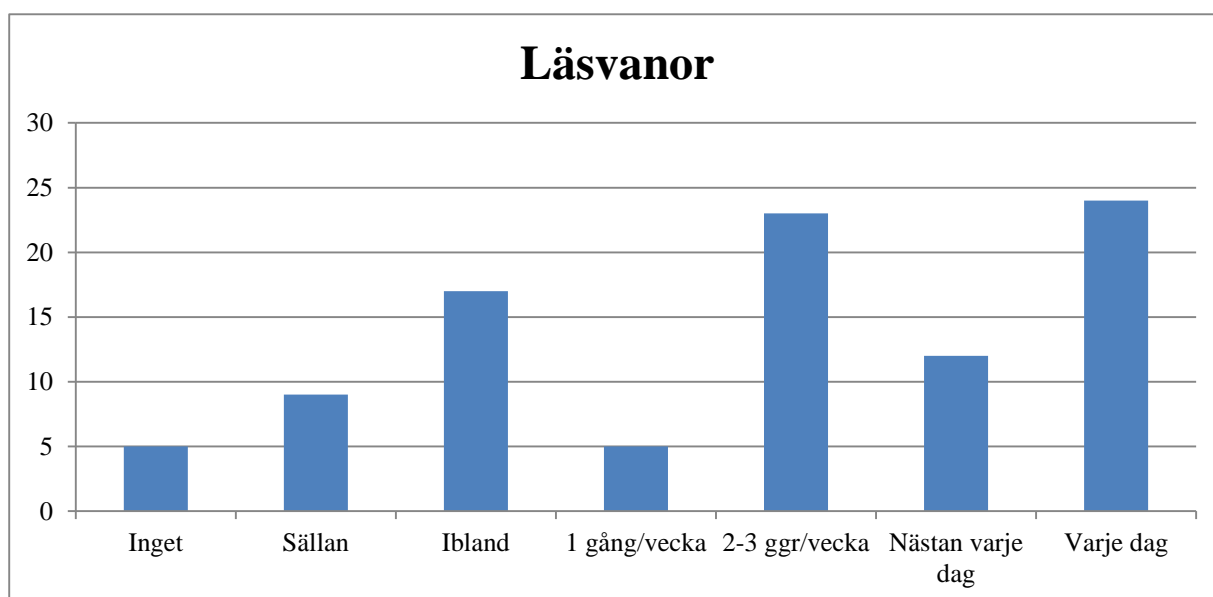
50 % av eleverna svarade att de tycker om att läsa böcker, 44 % att de tycker om att läsa böcker ibland och 6 % svarade att de inte tycker om att läsa böcker.

Eftersom så pass många tycker om att läsa böcker, alternativt tycker om att göra det ibland, innebär det att resten av frågorna förmodligen besvarats på ett sådant sätt att uppsatsens frågeställningar kan besvaras korrekt. Hade det varit fler barn som inte uppskattade läsning kan man tänka sig att de heller inte valt att besvara resten av enkäten, alternativt inte brytt sig tillräckligt mycket för att ge relevanta svar.

Det är svårt att veta vilken typ av böcker de tillfrågade tänkte på när de svarade på ovanstående fråga. De kanske tycker om att läsa skönlitteratur, men avskyr att läsa skolböcker, och därför valde "ibland" som alternativ. Efter en genomgång av de övriga enkätsvaren är skribenternas tolkning att det är troligast att eleverna, precis som intentionen med frågan var, har förstått det som att frågan rörde skönlitterära böcker.

De fick också svara på frågan "hur ofta läser du böcker hemma?". Detta för att eleverna förmodligen läser dagligen eller nästan dagligen i skolan, men det var inte den läsningen uppsatsen ville undersöka. Barnen kan inte alltid själva välja vad de vill läsa vid de tillfällena. Läsningen i skolan är vanligtvis inte helt frivillig, vilket innebär att det skulle ha blivit ett missvisande resultat om frågan "hur ofta läser du?" hade ställts.

Svaren blev väldigt varierande eftersom det var en öppen fråga utan svarsalternativ; eleverna fick skriva vad de ville. En sammanställning och kategorisering av svaren visar ändå att många av eleverna läste flera gånger i veckan.

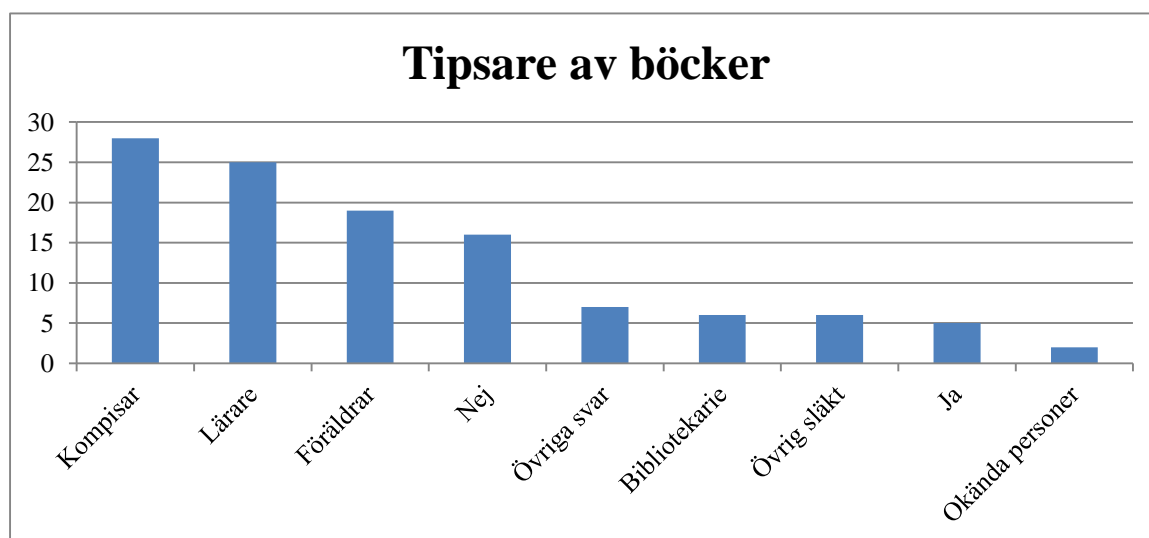

Tabellen visar hur många elever som svarat ett visst alternativ, det är därmed ingen procentuell redovisning.

Det är svårt att veta hur eleverna definierar begrepp såsom ”ibland” och ”ofta”, vilket illustreras av bland annat följande kommentarer: ”Jag läser inte så ofta. Några gånger i veckan”⁴⁵ och ”Inte så ofta, ungefär 1-2 gånger i månaden”⁴⁶, vilket är helt olika definitioner av ”inte så ofta”. Ett alternativ för att undgå denna typ av definitionsproblem hade varit att ställa en flervalsfråga med fasta svarsalternativ. Trost påpekar dock att ett stort problem med fasta svarsalternativ är att de kanske passar konstruktören av enkätfrågorna bra, men inte den som ska besvara frågeställningarna. Han menar att ”[m]ånga som ska besvara frågor med fasta svarsalternativ reagerar med att säga ’det beror på’”.⁴⁷ Risken fanns att det inte skulle finnas något alternativ som skulle passa eleverna eller att de skulle känna sig pressade att ge ett svar som de trodde var önskvärt eller korrekt, något som var eftersträvansvärt att undvika.

8.3 Tips om böcker

Eftersom eleverna endast kan välja att läsa böcker som de har kännedom om är det intressant att veta hur de kommer i kontakt med böcker. Här presenteras en sammanställning av elevernas svar på frågorna ”finns det någon som tipsar dig om böcker? Vem i så fall?” I vissa fall är svaren namngivna personer som hjälper dem att välja böcker. En del av de namngivna personerna är lärare på skolorna som uppsatsskribenterna var i kontakt med, i de fallen kategoriserades de som lärare. Övriga personer som blivit namngivna har kategoriserats som okända personer. Något som behöver påpekas är att frågan inte rörde om de tillfrågade faktiskt tog till sig av de förslag och tips de fick, utan enbart vilka personer som tipsade dem om böcker att läsa.

En sammanställning över vilka som tipsar eleverna om böcker.

⁴⁵ Bilaga 3, s. 4, citat nr. 35.

⁴⁶ Bilaga 3, s. 4, citat nr. 57.

⁴⁷ Trost, s. 78.

Diagrammet visar antal svar inom varje kategori, och är följaktligen inte någon procentuell jämförelse. Eftersom det var en öppen fråga var det möjligt för eleverna att skriva fler än ett svar, därför är det sammanslagna resultatet också fler än 96 svar. Det går ändå att jämföra hur populära de olika alternativen är gentemot varandra. Frågeställningen innebar också att det var öppnare för fria tolkningar från elevernas sida, vilket ledde fram till kategorin övriga svar. Här hade till exempel några valt att själva ge tips på böcker, som eleven som skrev: ”Jag skulle kunna tipsa om en bok som heter Fotografens död.”⁴⁸

Kompisar är de som eleverna främst upplever tipsar om böcker, tätt följt av lärare och därefter föräldrar. Det går i linje med den tidigare forskningen i ämnet. Vad som däremot är avvikande i den här enkätstudien gentemot den tidigare forskningen är att bibliotekarier har en relativt liten betydelse i jämförelse med de andra kategorierna.⁴⁹ Kanske är det så att biblioteken har blivit mindre viktiga i dag när mer litteratur finns tillgänglig även digitalt och en del barn väljer att läsa på skärm eller lyssna på ljudböcker i stället för att läsa tryckta böcker. Det skulle också kunna bero på att antalet bibliotek i Sverige har minskat och att färre utlån därför också görs på dessa. De bibliotek som finns har dessutom öppet färre timmar än tidigare.⁵⁰

Det faktum att det primärt är kompisar som tipsar visar att barns genreval blir relevanta i sammanhanget eftersom de tipsar varandra om böcker. Det visar också på vikten av att få barn att läsa och möjlighet till läsfrämjande projekt för barn ur ett annat perspektiv, barnets. Detta eftersom barn som läser tipsar andra barn om litteratur, därmed gynnas även de barn som inte tilltalas av läsning. De får hjälp av jämnåriga i stället för av vuxna att hitta bra litteratur. Evenshaug och Hallen skriver att barn har en strävan efter att vara som andra barn i deras vänkrets och att gruppen ofta skapar ett internt regelverk och normsystem, som i barns fall kan stå i kontrast till de vuxnas regelverk, även om den har samma ursprung.⁵¹ Sett i relation till boktips och läsfrämjande projekt blir det viktigt att förstå att barn kommer att svara bättre på den information de får från någon som de anser tillhöra samma sociala grupp och förstår samma sociala koder som dem själva.

⁴⁸ Bilaga 3, s. 10, citat nr. 79.

⁴⁹ Se till exempel Wählin och Asplund Carlsson samt Rydberg.

⁵⁰ Carl Moberg, ”Antalet bibliotek fortsätter minska i landet”, *Sveriges radio*, 25 maj 2016, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=6439558>, hämtat 2016-05-25.

⁵¹ Evenshaug & Hallen, s. 319–320.

8. 4 Genre

Efter genomgången av kringliggande faktorer runt de svarande kommer uppsatsen att fokusera på genrer. Vilka genrer föredrar barnen i undersökningen framför andra och vilka genrer har barnen tillgång till?

Eftersom analysen ständigt återkommer till begreppet genre är det på sin plats att problematisera detta. En utmaning med begreppet är att betydelsen i sig är motsägelsefull. Kåreland skriver om genrer att det ”i första hand handlar om att praktiskt kunna orientera sig i den stora utgivningen av barnböcker. En genreindelning hjälper oss att lättare ta oss fram i bokfloden.”⁵² Forskaren Claire Squires delar Kårelands syn på genre som någonting nödvändigt för att kunna hitta inom och orientera sig bland den utgivning som sker.⁵³

Kåreland fortsätter sin diskussion av genreindelning med att problematisera den nutida synen på, och forskningen kring, begreppet. Hon menar att det inte längre finns lika tydliga ramar och regelverk kring vilken litteratur som hör till vilken genre som tidigare. Hon beskriver modern genre teori som deskriptiv och utan klara regler som författaren måste följa för att deras böcker ska tillhöra en viss genre.⁵⁴ Det finns med andra ord ingen exakt definition av olika genrer eller vilken litteratur som ska placeras var. Det finns vissa övergripande kriterier som de flesta i samhället förmodligen kan komma överens om, fantasy ska innehålla vissa fantastiska inslag, kokböcker innehåller information om matlagning, humor ska vara roligt (vad som är det varierar förvisso från person till person) och sportböcker ska innehålla någon sorts sport.

Genrer behövs för att, som journalisten Jenny Damberg skriver i *Svensk Bokhandel*, vara ”[e]n etikett för att lotsa litteratur och publik till varandra. Ett sätt att skapa grov ordning i de till synes oändliga leden.”⁵⁵ En del böcker är svårare att kategorisera än andra, vilket gör att två personer som plockar upp samma bok skulle kunna definiera den som tillhörande olika genrer. Det är också ett skäl till att vissa böcker i undersökningen har kategoriserats inom mer än en genre. För uppsatsens del blir detta en utmaning eftersom det inte går att vara helt säker på hur de elever som besvarat enkäten tolkat de olika genrerna. Forskaren Ann Steiner skriver: ”Med några få ord fångas ett verks karaktär. En mening som anger målgrupp och var verket ska placeras i bokhandeln – bland barnböcker, biografier eller deckare. Genrekategoriseringen förklarar och beskriver vilka förväntningar läsare eller kritiker bör

⁵² Kåreland, *Skönlitteratur för barn och unga*, s. 53.

⁵³ Claire Squires, *Marketing Literature: The Making of Contemporary Writing in Britain*, New York 2007, s. 70–71.

⁵⁴ Kåreland, *Skönlitteratur för barn och unga*, s. 53–54.

⁵⁵ Jenny Damberg, ”En bok söker sin genre”, *Svensk Bokhandel*, 14 juni 2013, hämtat 2016-04-28.

ha.”⁵⁶ Citatet kan sägas påvisa en av utmaningarna med genrebegreppet i relation till barnlitteratur, det att barnböcker av somliga ses som en genre i sig. Utöver det framkommer också den betydelse som rätt, eller fel, genreindelning leder till när böcker, eller genrer presenteras. Placeras en titel inom ”fel” genre blir den genast svårare att hitta för läsaren.

Alastair Fowler har ett annat sätt att se på genrebegreppet. Han menar att genrer är att betrakta som typer snarare än som klasser. Att det egentligen inte är ett medel för klassifikation, utan för identifikation och kommunikation. Genom att identifiera genren kan läsaren tolka verket.⁵⁷ Det blir av vikt att förstå bokens genre eftersom läsoplevelsen blir en annan om detta misstolkas då förväntningarna på boken blir felaktiga. Ett exempel idag skulle vara om ett barn väljer att läsa *Anne Franks dagbok* (1977) för att hen tror att den liknar serien *Dagbok för alla mina fans*. Barnet kan förvisso tycka att *Anne Franks dagbok* är bra, men det är inte en titel som kommer uppfylla förväntningarna på likheter med den humor som Jeff Kinneys böcker innehåller.

Eftersom det inte funnits något utrymme för att gå in i en djupare diskussion med de som besvarat enkäterna kring deras definition och tolkning av de olika genrererna har detta varit en utmaning vid analyserandet av enkätsvaren. Skribenterna har fått acceptera att en av individerna som besvarat enkäten kunnat placera en läskig bok inom skräckgenren medan en annan placerat samma bok inom spänningsgenren. Utgångspunkten och förhoppningen är trots detta att elevernas tolkningar av olika genrer är så snarlik varandras och uppsatsskribenternas tolkningar som möjligt. Något som tyder på att barnen har utgått från ungefär samma tolkning vad gäller genredefinitionerna är att det finns en korrelation mellan de genrer de har valt som det de helst läser och genrererna som deras favoritböcker placeras inom.

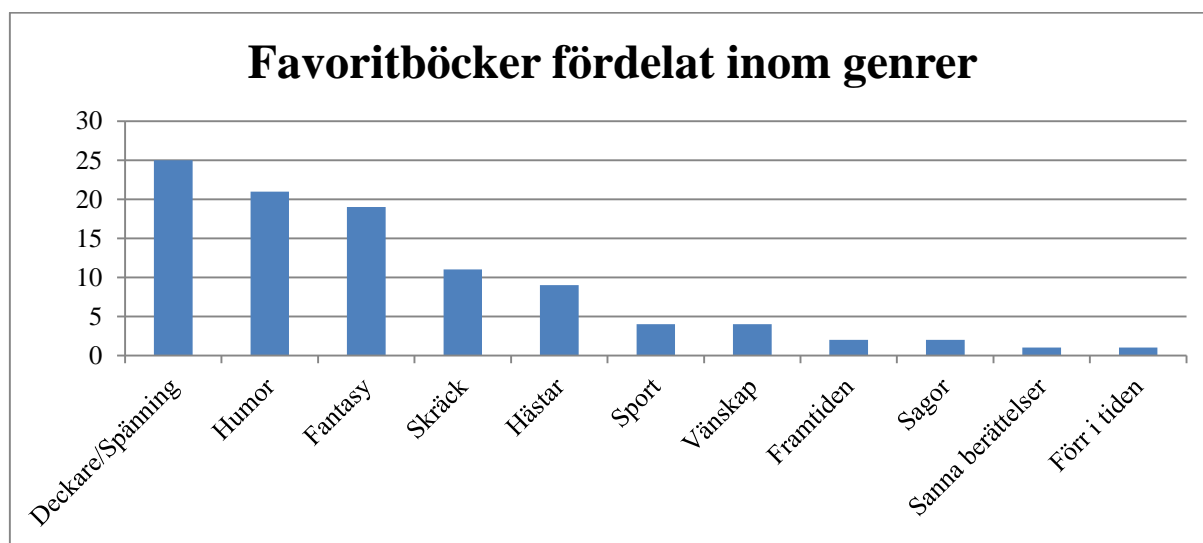
8. 5 Barns favoritböcker

I enkätundersökningen fick eleverna svara på vilken som var deras favoritbok och de ombads också att motivera varför de valt den boken. Utifrån elevernas svar har dessa böcker sedan kategoriserats inom de genrer som beskrivs i metodavsnittet. Detta är nödvändigt eftersom det senare kommer att reflekteras kring de genrer eleverna helst läser. Eleverna fick möjligheten att kryssa i flera genrer under frågan angående vilka genrer de gillar att läsa. Genom att först utgå från barnens favoritböcker finns det en möjlighet att se vad de gillar mest, när

⁵⁶ Ann Steiner, ”Klassiker, fantasy och sanna berättelser – marknadens genrebeteckningar” i *Brott, kärlek, främmande världar: texter om populärlitteratur*, (red. Dag Hedman & Jerry Määttä), Lund 2015, s. 93.

⁵⁷ Alastair Fowler, ”Genrebegreppet” i *Genreteori* (red. Eva Hættner Aurelius & Thomas Götselius), Lund 1997, s. 254–255.

alternativen är färre. Alla barn har inte kunnat svara på vilken favoritbok de har och någon elev har svarat två olika titlar, i tabellen visas därför antalet svar per genre i stället för en procentuell redogörelse.

Barnens val av favoritböcker indelat i genrer. Tabellen visar antalet böcker per genre.

Tre genrer har en större representation än de övriga, men böcker inom genrererna ”skräck” och ”hästar” blev också representerade med ett större antal titlar än andra. Det går att konstatera att ”deckare/spänning”, ”humor” och ”fantasy” är genrer som har stort genomslag hos eleverna, det är också genrer som ges ut i stor omfattning, något som kommer att presenteras under senare avsnitt.

Några titlar omnämndes av flera barn som favoritböcker, för det mesta gick dessa barn i samma klass eller på samma skola. Detta kan vara en konsekvens av den gruppåverkan som Evenshaug och Hallen beskrivit. Är det någon av de mer ”populära” eleverna i klassen som läser en bok kan det vara flera andra elever som också vill läsa den. Alternativt kan barnen välja att läsa de böcker som deras närmsta kompisar läser för att de ska kunna prata om dem tillsammans.⁵⁸ Somliga genrer var definitivt mer representerade än andra, men överlag fanns det en stor spridning av böcker som valdes som favoriter.

Socialisationsteorier gör gällande att familjen är en av de viktigaste faktorerna under barns uppväxt, men den gör också gällande att det finns en förskjutning under tonåren, då vännernas inflytande och påverkan blir ännu viktigare än tidigare. Detta är en del av barn och ungas identitetsskapande samt deras sätt att hitta sin plats i samhället.⁵⁹ Att välja böcker som föräldrarna kanske inte helt förstår kan därför ge barnen en känsla av individualitet och ett ”hemligt rum” dit vuxna inte har tillträde. Det kan också vara en potentiell faktor när barn och

⁵⁸ Evenshaug & Hallen, s. 319–320.

⁵⁹ Evenshaug & Hallen, s. 300–323.

unga väljer vilken litteratur de ska läsa. Det vill säga att de väljer litteratur som inte är uttalat ”förbjuden” men som på andra sätt är nedvärderad eller ogillas av vuxenvärlden.

Barnen har i vissa fall valt böcker som enligt förlagen ligger utanför den tilltänka målgruppens åldersspann. Ett barn valde till exempel *Hungerspelet* (2008) som sin favoritbok och barn i varierande åldrar, från 9 till 12, har nämnt Varelserna-böckerna som sina favoriter. Den serien har enligt bokförlaget Berghs, en tilltänkt målgrupp från 13 år och uppåt.⁶⁰ Detta visar att barnen inte är låsta av det som vuxna anser vara lämpligt för deras ålder, innehållsmässigt eller språkligt. Det kan kopplas till den litterära repertoaren som Nodelman och Reimer skriver om. Barnen läser sådant som de kan relatera till, oavsett om det är tänkt för dem eller inte. Förlagens ålderskategoriseringar kan inte kallas genreindelning, men även det är något som behöver problematiseras. Förlagen och bokhandlarna har förstås inte medvetet valt att stänga ute läsare från vissa böcker med sina åldersindelningar. Detta kan jämföras med biofilmer som har åldersgränser från 15 år, där barn inte har en möjlighet att se filmen på bio. Detta finns inte på bokmarknaden på samma sätt, eftersom det är fullt möjligt för barn att läsa litteratur riktad till vuxna. Åldersindelningen är tänkt som en hjälp för läsare att hitta sådant som kan passa dem. Ur ett läsarperspektiv uppstår det dock problem när personer hindras från att hitta litteratur som skulle kunna vara tilltalande för dem, antingen för att de anses ha ”vuxit ur” eller inte ”vuxit in i” den än. Dessa problem manifesterar sig i att avancerade läsare ibland hålls tillbaka och ser litteraturen de möter som simpel och förenklad medan oerfarna läsare ser litteraturen som utmanande och svår. Genom att sätta åldersindelningar som kan upplevas som snäva av potentiella läsare förlorar förlagen möjliga kunder och barn går miste om att hitta tilltalande litteratur. En del elever i undersökning har trots allt hittat litteraturen, läst den och omnämnt den som favoritböcker. Detta visar på att det finns elever som tilltalas av litteratur som inte riktas mot dem. Men det går att anta att det finns flera elever som har haft svårare att hitta den eftersom den egentligen tillhör en annan målgrupp.

Nodelman och Reimer skriver att det finns förväntningar och fördomar kring litteratur riktad mot barn. Dessa förväntningar leder till en bild av barnen som uttrycks på följande sätt: ”In choosing children’s books, the most important thing to consider is the age of the children they are chosen for. The books that five-year-old children enjoy and can understand are different from the books that three-year-olds or seven-year-olds prefer; therefore, adults

⁶⁰”Varelserna – Elias bok”, Berghs förlag, <http://www.berghsförlag.se/index.php?p=pres&isbn=9789150220094>, hämtat 2016-04-27.

should choose books appropriate to a child's age.”⁶¹ Författarna motsätter sig dessa förväntningar och påpekar att den leder till att det görs generaliseringar kring barns förståelse, mognad och förmåga. Alla sjuåringar anses ligga på samma nivå, alla barn anses ha samma smak, kapacitet och kulturella kontext. I enkätsvaren var det tydligt att barnen låg på olika nivåer, dels i vad de svarat och dels i hur de formulerat sina svar. Det ses som något av en självklarhet att två vuxna individer inte kommer ha samma tycke och smak i allt, men av någon anledning anses barn vara mer homogena i sitt tyckande. Inom viss marknadsföring är det naturligt att göra generaliseringar, men när det gäller barn är generaliseringarna snävare, och det görs inte enbart i PR-syfte, utan det görs också av samhället.⁶² Inom akademisk forskning, speciellt i de studier som undersöker större grupper, blir det nödvändigt att göra generaliseringar för att kunna dra slutsatser. Det är samtidigt viktigt att ha en förståelse för riskerna med att göra detta på olika platser och på olika nivåer. Den synen på barn som nämns överskrider alla nivåer av samhället och leder till att barn, än mer än andra, hamnar i en säregen position. Samtidigt finns det vuxna som försöker vara en motpol till detta synsätt och som väljer att försöka lyfta fram barnens egna röster, till exempel genom Bokjuryns omröstning. Det är en omröstning där alla som vill i åldrarna 0–19 år kan delta och rösta på sina favoritböcker.

Genom att undersöka resultatet av omröstningen i Bokjurn syns exempel på vilka böcker som tilltalar dessa barn. Tio-i-topp-resultatet för 2015 års böcker i ålderskategorin 9–12 år blev listan som följer. Inom parentes är genren som böckerna kategoriseras inom enligt Bokinfo, med undantag för boken *Den fantastiska historien om katten som försvann* (2015) som där kategoriseras som allmän skönlitteratur. Eftersom den genren inte fanns med i vår undersökning har den boken kategoriserats enligt tidigare beskrivna metod och innehåller därför fler teman.

1. *Kurragömma* (skräck)
2. *Dagbok för alla mina fans: Det långa loppet* (humor)
3. *Men finns ändå* (fantasy)
4. *Stenänglar* (skräck)
5. *Dagbok för alla mina fans: Helt ute* (humor)
6. *Gengången* (skräck)
7. *Dubbel-Trubbel* (humor)
8. *Den fantastiska historien om katten som försvann* (Förr i tiden/djur/vänskap)
9. *Pax: Mylingen* (fantasy)
10. *Zombie city: De dödas stad* (skräck)

⁶¹ Nodelman & Reimer, s. 86.

⁶² Thomas Björklund & Hanserik Tönneheim, *Marknadsföring av böcker – en kort introduktion*, 3:e uppl. Malmö 2007, s. 104.

Framförallt skräck, humor, och fantasy är de genrer som Bokjuryns deltagare röstat fram i årets undersökning. Det korresponderar väl, men inte exakt, med de genrer som tillhörde barnens favoritböcker i undersökningen. Ingen bok inom genren deckare/spänning finns dock representerad på topplistan. Det kan bero på skillnader i genretolkningar, de barn som i enkätundersökningen svarat att de gillar spänningsböcker kan ha tänkt på en av ovanstående böcker men ansett att den varit mer ”spänning” än ”skräck”.

Den fantastiska historien om katten som försvann (2015) är den bok som avviker mest från de övriga topplisteböckerna sett till genre. Den är omgiven av flera faktorer som kan ha påverkat omröstningen. Den är utgiven av B. Wahlströms, ett av de största förlagen när det gäller barnboksutgivning, författaren har gett ut barnböcker tidigare samt att den kom ut tidigt på året, vilket gjorde att boken hade längre tid på sig att spridas bland läsare än böcker utgivna senare under året.

Det finns utmaningar med att låta barn rösta enbart på böcker från utgivningen året innan eftersom det kan ta ett tag för barn att upptäcka nya böcker. En av anledningarna är att barn ofta inte köper eller lånar sina böcker själva, utan i stället får förlita sig på vuxna i sin närhet för att få tillgång till böcker.

En annan anledning till att det kan vara svårare för barnen att hitta de nyare barnböckerna är att reklam för böcker inte kan riktas till dem på samma sätt som mot vuxna. Det är olagligt att göra viss reklam riktad till barn i Sverige, direktreklam får inte skickas till personer under 16 år och tv-reklam får inte riktas till barn under 12 år. Reklam på internet kan rikta sig mot barn och unga, men då får den inte uppmana till köp.⁶³ Det gör att barn i större utsträckning än vuxna behöver förlita sig på personer i sin närhet för att hitta böcker.

Trots att alla utgivna böcker från föregående år finns representerade i Bokjuryns omröstning finns det en chans att barnen bara fokuserar på de böcker de sedan tidigare känner till i stället för att undersöka nyheter. Detta stöds till viss del av att många av böckerna på tio-i-topp-listan är delar ur längre serier och därmed redan från början har en viss igenkänningsfaktor hos barnen. Detta kan till exempel jämföras med resultaten i uppsatsen av Nordin Eskelin.⁶⁴

⁶³”Direktreklam till barn”, Konsumentverket, 3 mars 2015, <http://www.konsumentverket.se/Vart-arbete/Lagar-och-regler/Tillsyn-av-marknadsforing-/Reklam-till-barn/Direktreklam-till-barn/>, hämtat 2016-04-25;”Tv-reklam till barn”, Konsumentverket, 3 mars 2015, <http://www.konsumentverket.se/Vart-arbete/Lagar-och-regler/Tillsyn-av-marknadsforing-/Reklam-till-barn/Tv-reklam-till-barn/>, hämtat 2016-04-25;”Reklam på internet till barn”, Konsumentverket, 3 mars 2015, <http://www.konsumentverket.se/Vart-arbete/Lagar-och-regler/Tillsyn-av-marknadsforing-/Reklam-till-barn/Reklam-pa-internet-till-barn/>, hämtat 2016-04-25.

⁶⁴ Nordin Eskelin, *Bibliotek, bokomslag och barn: En fenomenografisk undersökning av bibliotekspersonals uppfattningar om bokomslagens betydelse för barn och ungdomar*, Uppsala 2007.

Barnen får endast tillgång till den litteratur som vuxna tillåter. Nodelman och Reimer tar upp det här i relation till böcker i stort och skriver att individuell frihet ses som en självklarhet, inom ramarna för samhällets regelverk när det gäller vuxna, men att den friheten är begränsad när det gäller barn. Detta eftersom vuxna kan undanhålla eller lyfta fram olika delar av bokutbudet.⁶⁵ Bokjuryn har affischer på skolor och folkbibliotek, men det är en konsekvens av att lärare, bibliotekarier och andra vuxna har tillåtit det. Att barn har möjlighet att rösta beror på att vuxna har skapat möjligheten för dem att göra det. Att barnen har läst böckerna som finns med i omröstningen, eller i alla fall känner till dem, är många gånger för att vuxna, oftast föräldrar, har gjort det möjligt för barnen att komma i kontakt med dessa. Självfallet finns det jämnåriga som presenterar och för in nya aspekter genom ett utbyte, men dessa vänner har fått tillgång till den informationen för att deras föräldrar tillåter det. På så sätt är även kontakten som sker barn emellan en konsekvens av föräldrars olikheter och skillnader i tolerans när det gäller vad deras barn exponeras för. Det är också vuxna som bestämmer vilken typ av litteratur som ges ut på förlagen, något som kommer att diskuteras i nästa avsnitt.

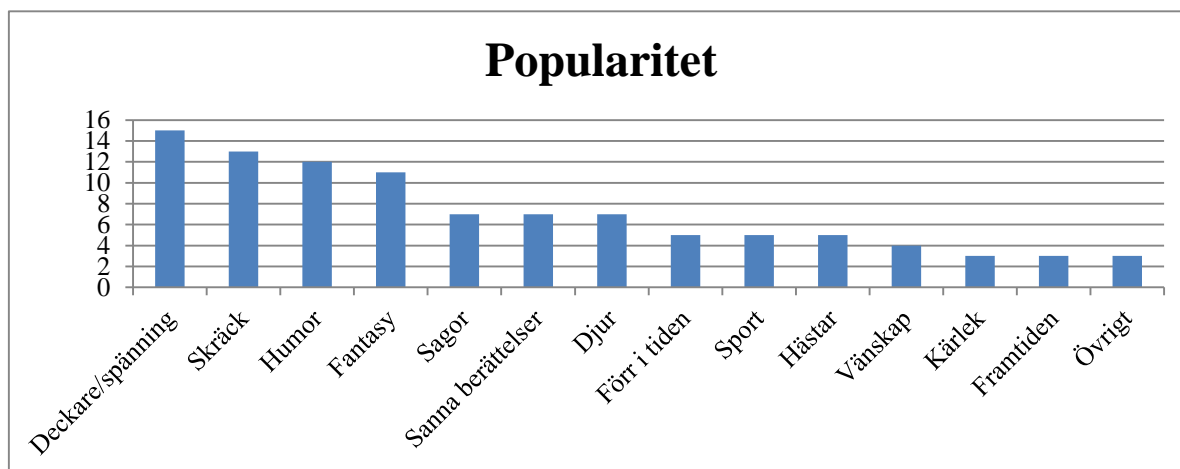
8. 6 Genrer som tilltalar och ges ut

I föregående avsnitt presenterades vad barnen i undersökningen valde för favoritböcker samt vilken genre de tillhör. För att ta reda på vilka andra genrer de gillar att läsa ställdes frågan ”vilken typ av böcker tycker du om att läsa?”. Eleverna fick i uppgift att kryssa i vilka genrer de föredrog utifrån tidigare nämnda lista som också går att se i bilaga 1.

I det här avsnittet presenteras först ett diagram över hur populära de olika genrerna var. Eleverna hade möjligheten att kryssa i flera olika val och de har kryssat i olika många svarsalternativ; en del har valt någon enstaka favorit medan andra har kryssat för nästan alla genrer. Intressant nog är det ingen elev som har kryssat för precis alla genrer, och ingen elev har valt att lämna frågan helt obesvarad, vilket tyder på att alla svarande har en viss preferens kring böcker. Eftersom det gick att fylla i ett obegränsat antal svar på frågan går det inte att dra några slutsatser om hur populär en viss genre var procentuellt sett utifrån antalet elever, utan resultatet ska tolkas utifrån hur populära genrerna var gentemot varandra. Det var nödvändigt att eleverna skulle ha möjligheten att kryssa i fler än ett svarsalternativ eftersom det är få läsare som bara läser en genre. Möjligtvis under perioder, men inte i längden. Paralleller kan dras till de vuxna, där många förmodligen har en genre de föredrar framför andra, men det är mindre troligt att vuxna konsekvent bara läser böcker inom en genre.

⁶⁵ Nodelman & Reimer, s. 108–109.

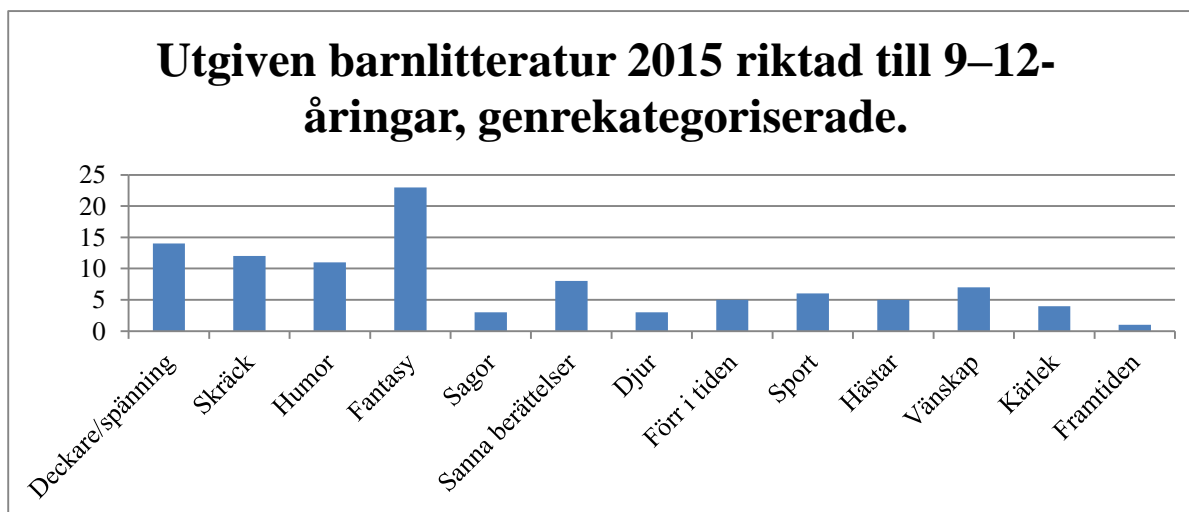
Populariteten har räknats ut genom att varje genres antal svar har dividerats med det totala antalet förkryssade genrer och därigenom har följande resultat kunnat konstateras.

Elevernas svar på frågan "vilken typ av böcker tycker du om att läsa?" En procentuell uträkning utifrån hur många svar varje genre fick i jämförelse med hela utfallet.

Eftersom uppsatsen bland annat syftar till att undersöka om förra årets utgivning kan anses vara något barnen i undersökningen skulle gilla är det intressant att jämföra denna popularitet med förlagens utgivning av barn- och ungdomslitteratur.

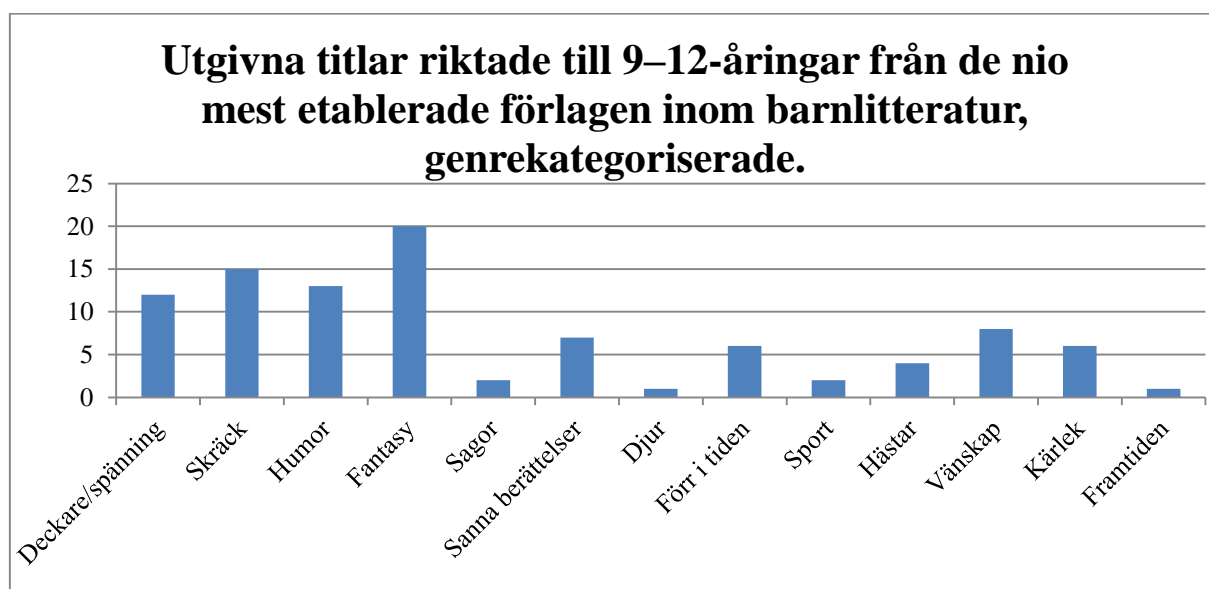
I ett första diagram presenteras utgivningen från alla förlagen, den lista över utgivningsstatistik som tagits fram genom Bokinfo. Det är totalt 273 utgivna titlar, men som tidigare förklarats så har en del böcker delats in i flera genrer, varför det totala antalet kategoriseringar uppgår till 305. Att det blir fler titlar per kategori än utgivna titlar totalt har inte stor betydelse, då en bok som innehåller både humor och skräck kan tilltala barn som gillar endera genre. Ett barn som gillar skräck behöver inte nödvändigtvis välja bort en bok bara för att den dessutom är rolig. Tabellens siffror ska tolkas procentuellt, det vill säga, 23 % av titlarna gavs ut inom genren fantasy, och inte 23 titlar totalt. För läsbarhetens skull är procentenheterna avrundade till närmaste heltal.

Alla de utgivna titlarna fördelat inom olika genrer. En procentuell uträkning per genre. Totalt 273 titlar men kategoriserade 305 gånger.

Tabellen visar att utgivningen är störst inom genrerna deckare/spänning, skräck, humor och fantasy. Detta stämmer väl överens med elevernas svar kring sina favoritböcker och de genrer de tycker om att läsa. Senare kommer detta att analyseras mer ingående.

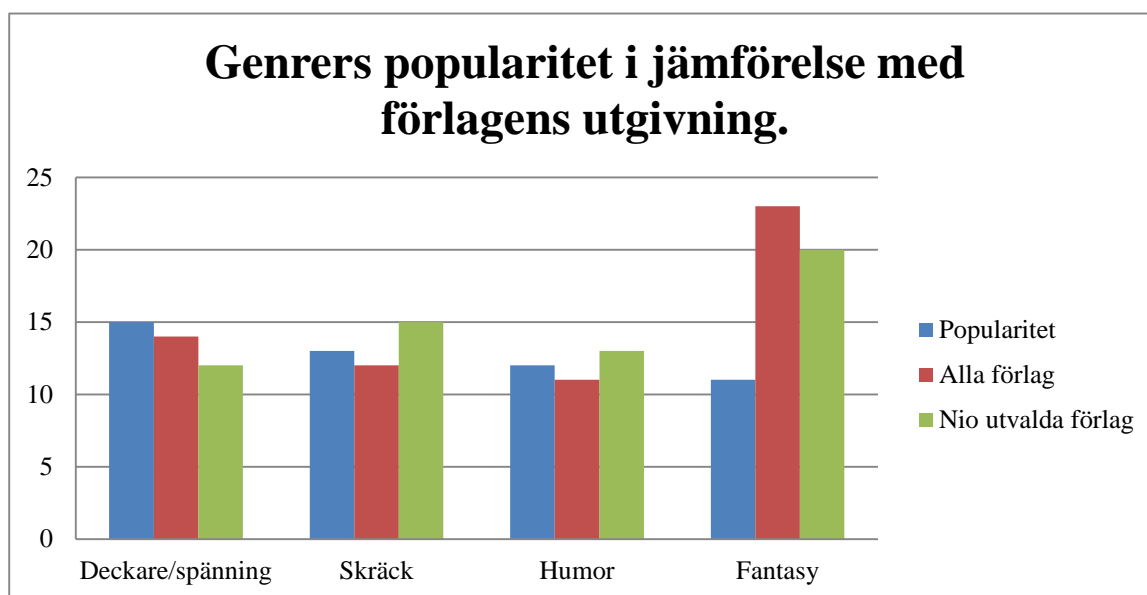
Eftersom en del förlag kan sägas ha mer påverkan på, och/eller inflytande över, marknaden har nio förlag valts ut för att redovisas i ett separat diagram. Det är förlagen Alfabet, B. Wahlströms, Berghs, Bonnier Carlsen, Egmont Publishing, Lilla Piratförlaget, Natur och Kultur, Opal och Rabén & Sjögren. Varför dessa har valts ut går att läsa om i metodavsnittet.

De nio mest etablerade barnboksförlagens utgivna titlar fördelat inom olika genrer. En procentuell uträkning per genre. Totalt 115 titlar, men kategoriserade 129 gånger.

Precis som det tidigare diagrammet är det en procentuell uträkning och en del titlar kan tillhöra flera genrer. Det går inte att se några stora skillnader i utgivningen mellan förlagen i stort och de mer etablerade förlagen, vilket borde innebära att branschen gör trovärdiga marknadsanalyser.

Ytterligare en intressant jämförelse att göra är den mellan den utgivna litteraturen och de fyra mest populära genrerna, de som barnen svarade att de tyckte om att läsa. Dessa fyra genrer, ”deckare/spänning”, ”skräck”, ”humor” och ”fantasy” kommer här efter att undersökas och diskuteras närmare.

Jämförelse mellan popularitet och procentuell utgivning av titlar för dels alla förlag dels de nio mest etablerade förlagen.

Det tre populäraste genrererna har en utgivning som kan jämföras ungefär med den popularitet den kan sägas ha hos eleverna. Fantasy-genren visar på en stor diskrepans mellan elevernas läsning och förlagens utgivning varför den är extra intressant att reflektera kring.

8. 6. 1 Fantasy

Ett av de första exemplen på fantasy utgiven för barn är *Bilbo – en hobbits äventyr* (1962), skriven av J. R. R. Tolkien. Att skriva fantasy, eller ge ut fantasy, riktad till barn är således inget nytt fenomen. Men fantasy som genre upplever olika vågor av popularitet både vad gäller läsning och utgivning.

Bland de svarande fanns fantasy på fjärde plats vad gäller popularitet, men det är den genre som hade flest utgivna böcker förra året. Det är en genre som väldigt tydligt skiljer bokens värld från den verkliga världen, då fantasy är mer verklighetsfrånvärd än många andra genrer. Något som både kan vara till fördel och nackdel för fantasyböcker riktade till barn. Tar man en bästsäljande serie som Harry Potter som exempel så har den många element som man finner i klassiska sagor, som magi, övernaturliga varelser och det godas seger över det onda. Dessa element kan göra att föräldrarna ser det som en bra bok för barnen att läsa. Samtidigt mötte Harry Potter-böckerna ett stort motstånd, främst i USA, från föräldrar som ansåg att böckernas magiska element skulle förleda barn och uppmana dem att utöva svartkonster. En del gick så långt att de uppmanade till bokbål.⁶⁶

⁶⁶ Evastina Törnqvist, *Den lille trollkarlen. En bok om J.K. Rowling och Harry Potter*, Finland 2002, s. 166–132.

Fantasy är den genre som förlagen gav ut flest titlar inom under förra året. Enligt Svenska barnboksinstitutet gavs det bland annat ut flera nya lättlästa fantasyserier.⁶⁷ För hela utgivningen var 23 % av titlarna fantasyböcker och för de nio utvalda förlagen var siffran nästan lika hög, 20 %. De lättlästa fantasyserierna kan vara ett resultat av att förlagen tror att barnen och deras föräldrar vill ha mer lättlästa böcker eftersom läsförmågan hos barn försämras och att de dessutom anser att fantasy är en genre som de kan sälja. Med lättlästa fantasyböcker kan förlagen tillgodose både de vuxnas behov av att hitta böcker som barnen gillar och barnens intresse av fiktion. Lättlästa fantasyböcker är något som i sig skulle kunna diskuteras eftersom fantasy ofta innehåller begrepp och uttryck som inte är lika vanliga i annan skönlitteratur, att utläsa namnen på trollformler och olika djurarter i Harry Potter-böckerna är till exempel inte det allra enklaste. Skribenterna har dock inte studerat de utgivna titlarna närmare och kan därför inte uttala sig om detta.

Harry Potter är otvivelaktigt en bokserie som bidragit till att barn och unga fått upp ögonen för fantasygenren och den har sålts i oerhörda mängder. Just nu finns det ingen serie vars popularitet kan jämföras med den inom fantasygenren. Kanske kan den relativt stora delen fantasyutgivning ändå bero på att förlagen vill hitta ”den nya Harry Potter”. En konsekvens av förlagens strävan efter att hitta en bok som kan skapa samma intresse kan vara att de fokuserat på att ge ut litteratur inom samma genre, trots att intresset för genren har svalnat. Det som förlagen därmed har missat är att barns intresse inte är bundet till genre. I denna undersökning framkom det att barns bokval inte primärt handlar om vilken genre boken tillhör utan i stället främst handlar om enskilda titlar och dess popularitet.

Att veta om förlagen ger ut fantasy för att det är det barn och unga vill läsa eller om barn och unga läser fantasy för att det är det som förlagen ger ut är omöjligt att utröna, vilket är en paradox när det gäller all utgivning inom alla fält och målgrupper.

Det finns, och har länge funnits, ett motstånd kring viss fiktion riktad mot barn, och fantasy faller som sagt in under fiktionsbegreppet. Motståndet kommer från en del vuxna som moraliserar kring den litteratur som barn och unga läser. Boel Westin skriver bland annat att:

Det har alltid funnits en moralisk och intellektuell misstro mot fiktionsbegreppet; det har uppfattats som ett sätt att skriva vilket leder individen till att tro på saker som inte är sanna eller som inte existerar i naturen. Att fiktion jämförs med lögn och bedrägerier är ett återkommande synsätt i litteraturhistorien. Denna

⁶⁷ Svenska barnboksinstitutet, s. 22.

attityd blir emellertid särskilt utrerad ifråga om de texter som är avsedda för barns läsning.⁶⁸

I sin artikel skriver hon om den politiserade barnboksdebatten som fördes från slutet av 1960-talet. Westin tar upp exempel som Astrid Lindgrens Pippi Långstrump, en karaktär en del vuxna hade problem med eftersom de ansåg att barnen skulle göra som hon. Att det inte skulle kunna skilja på fantasi och verklighet. Hon tar också upp exemplet *Bröderna Lejonhjärta* (1973) och det som bland annat skrevs i tidningsartiklar om denna: ”Vi känner igen argumenten: berättelsen är lögnaktig och oärlig (den speglar inte verkligheten) och därmed bedräglig. Att berätta ”sagor” innebär kort och gott att ge en förljugen och ofullständig bild av verkligheten.”⁶⁹

Motståndet mot viss typ av fiktion talar för att det är barn som föredragit att läsa fantasyböcker och att förlagen därför gett, och ger, ut den typ av litteratur som tilltalar barn, i stället för tvärtom. Motståndet rör inte all fiktion, utan den fiktionen som anses förmedla en felaktig bild av verkligheten, eller som anses vara skadlig för barns uppfattning om densamma. Det verkar osannolikt att förlag skulle ge ut böcker som det fanns/finns ett motstånd kring, om de inte har en teori eller uppfattning om att dessa böcker skulle kunna tilltala den primära målgruppen, läsarna. Trots att intresset för fantasy minskar är utgivningen av genren fortfarande stor. Andra orsaker till detta än de tidigare nämnda kan vara att förlagen inte har hunnit analysera den förändring som skett i intresset för genren och därmed fortfarande tror att det är den populäraste genren. Bland böcker för de äldre barnen/ungdomarna går det att se att det kommer allt fler böcker inom genren science fiction, (till exempel serier som *Maze Runner*, *Divergent* och *Legend*) vilket på sikt förmodligen kommer leda till att fler böcker i mellanålderskategorin också kommer att ges ut inom den genren. Detta eftersom barnen påverkas av sin omgivning, till exempel av äldre syskon eller kompisar som läst dessa böcker och som därmed tipsar om dem, men också för att det kommer fler filmatiseringar av dessa böcker vilket kan leda till ett ökat intresse av att läsa böcker inom genren.

En annan anledning till att förlagen fortfarande ger ut mycket fantasy kan vara att det inom denna genre ofta skrivs böcker i längre serier. Trots att intresset för fantasy sjunker kan förlagen välja att fortsätta ge ut sina serier eftersom de vill få ett avslut på dem. Många som läser dessa skulle förmodligen bli besvikna om en serie plötsligt inte gavs ut längre.

⁶⁸ Westin, s. 5.

⁶⁹ Westin, s. 5, 8.

Nordlinder skriver att barn ofta relaterar till den senaste bok de läst när de får frågan vilken som är deras favoritbok.⁷⁰ En möjlig teori är att barn på samma sätt relaterar till den senaste bok de läst i genren när de överväger vilka genrer de tycker om att läsa. Ett exempel skulle kunna vara att om den senaste fantasyboken några barn läste uppfattades som dålig kanske de valt att inte kryssa i att de gillar den genren eftersom de inte gör det just då, trots att de tidigare kanske har läst flertalet fantasyböcker som uppskattades. Detta resonemang kan föras om flera olika genrer och inte enbart fantasy.

8. 6. 2 Deckare/spänning

Deckare/spänning var den mest populära genren hos eleverna. Vid en genomgång av enkätsvaren framkom att det kanske hade varit en bättre idé att separera de två kategorierna och låta dem finnas var för sig. Många av de svarande gjorde själva det genom att bara ringa in det ena av de två alternativen som stod tillsammans. Anledningen till att de två slogs ihop när enkäten utformades, var att spänning som genre oftast inte står för sig själv, vilket gör det svårare att se den som en fristående genre. Spänning sågs mer som ett komplement till en annan genre, inte som en genre i sig själv. Fantasyböcker eller skräckböcker kan i sig till exempel vara väldigt spännande, och skulle spänning få en egen kategori hade det varit svårt att kunna analysera vad eleverna definierade när de valde genren.

Att så många valde deckare/spänning som en genre de gillar kan dels handla om fenomen som böckerna om Lasse-Majas detektivbyrå, som överförts till flera olika medier, dels kan det bero på att föräldrar/andra vuxna i barnens närhet läser deckare och kriminallitteratur och att detta då får barnen i de vuxnas omgivning intresserade.⁷¹ Som Kåreland skrivit påverkas barnen av de vuxna i sin närhet när det gäller vilken kulturell kontext barnet växer upp i.⁷² Det kan också handla om att barn fascinerar av att lösa mysterier och att få följa en röd tråd fram till en konklusion.

Böcker inom den här genren lägger inte enbart vikt vid brott och deras lösning, många titlar har även andra sekundära, eller tertiära element, såsom vänskap, se till exempel *Flickan med glasfågeln* (2015) eller djur, som i *Vargskräck: en hunddeckare med Flingan och flocken* (2015). Forskaren och litteraturvetaren Sara Kärrholm skriver att många barn- och ungdomsdeckare innehåller upprepningar av en viss berättelsestruktur vilket skapar

⁷⁰ Nordlinder.

⁷¹ Ingrid Johansson-Hjortvid, ”Vuxna läser helst deckare”, *Västerviks tidning*, 18 mars 2012, <http://www.vt.se/kultur-noje/vuxna-laser-helst-deckare-6421084.aspx>, hämtat 2016-04-27.

Anna-Karin Palm, ”Deckaren är överallt”, *Svenska Dagbladet*, 8 augusti 2013, <http://www.svd.se/deckaren-ar-overallt>, hämtat 2016-04-27.

⁷² Kåreland, *Barnboken i samhället*, 2014, s.11–12.

igenkänning hos läsaren. Det kan vara en fördel även för författaren som kan välja att följa mönstret eller bryta mot det och på så sätt skapa uppmärksamhet i berättandet.⁷³

Det är tydligt i analysen av enkätsvaren att många barn föredrar att läsa serier av olika slag, något som kommer att presenteras mer ingående längre fram. Paralleller kan dras mellan serier och deckare. Barn som gillar att läsa deckare, oavsett om de är fristående eller inte har möjlighet att känna igen strukturer och mönster i böckerna vilket gör det enklare att läsa, framförallt om man inte är en van läsare eller om man är en kräsen läsare. Böckerna om Kitty kan tas som exempel, det är böcker som gavs ut på svenska i väldigt många delar under 1952–2010. Personerna i böckerna är ungefär desamma från bok till bok vilket gör att läsaren känner igen sig. Det är också så att dessa personer inte åldras, även om förutsättningarna för och historien omkring dem ändras. I de senare böckerna är internet till exempel med som en del av handlingen.⁷⁴

Jämförs förlagens utgivning med elevernas val av genre verkar förlagen ha en bra uppfattning om de önskemål barn har kring att få läsa denna typ av böcker. Utgivningen av böcker inom den här kategorin år 2015 var ungefär 14 % av alla titlar och ser man till de nio utvalda förlagen inom barnboksutgivningen var det 12 % av deras utgivna titlar. I Bokjuryns omröstning kom ingen deckare/spänningsbok med på tio-i-topp-listan. Det innebär dock inte, med utgångspunkt i tidigare resonemang, att böckerna i omröstningen saknar spänningselement. Det är snarare en indikation på att böckerna inte har spänning som primärt tema. Att deckarböcker inte hamnar på tio-i-topp listan kan ha att göra med synen på deckare som en genre som alla läser och gillar till viss del, men ingen älskar. Deckare är en slit-och-släng-produkt som inte har samma värde för läsaren som annan litteratur. Inom litteraturen som riktas till vuxna ses deckare ofta som populärkulturell och lite mindre värd. Deckarexperten Kerstin Bergman skriver exempelvis att deckare ses som ett uttryck för kvantitet snarare än kvalitet. Många deckare tillhör längre serier, till exempel Lassa-Majas detektivbyrå och böckerna om Kitty. Kärrholm menar att långserieböcker brukar betraktas som massmarknadslitteratur och därför oftast bedöms negativt.⁷⁵ Ofta är det böcker för vuxna man diskuterar i termer av massmarknadslitteratur, men ibland även i barnböcker. Något som diskuteras bland annat i Lilian och Karl G. Fredrikssons bok *Blod! Inget tvivel om saken* (2011) där de kan sägas kritisera långserieböcker och ”skräplitteratur” för barn. De tar bland

⁷³ Kerstin Bergman & Sara Kärrholm, *Kriminallitteratur*, Lund 2011, s. 148.

⁷⁴ Bergman & Kärrholm, s. 149–150.

⁷⁵ Bergman & Kärrholm, s. 225, 148.

annat upp Nick Carter-serien men också annan amerikansk populärlitteratur som exempel på böcker som inte håller en tillräckligt hög kvalitet.⁷⁶

Nodelman och Reimer skriver att vuxna ofta undanhåller viss litteratur från barn för att skydda barnet från det som de uppfattar vara skadliga element.⁷⁷ En anledning till att deckare hamnar högt i listan på genrer som barnen läser och uppskattar kan vara att vuxna inte hindrar barn från att få tillgång till den litteraturen, på samma sätt som de kan göra med annan litteratur eftersom många vuxna själva gillar att läsa deckare.

8. 6. 3 Skräck

En kategori som med stor sannolikhet berörs av motståndet som uppkommer till följd av en del vuxnas moraliserande och betänkligheter kring fiktion är skräckgenren. Många böcker inom skräck innehåller fiktiva berättelser med låg moralisk underton och de är gjorda för att skrämmas eller vara skrämmande.

Trots att det finns betänkligheter från föräldrar och andra vuxna i barns närhet när det gäller vissa genrer eller element i barnböcker visade Svenska barnboksinstitutets bokprovning att våld är ett återkommande tema inom utgivningen för år 2015. Att våld är ett tema i böckerna kan bidra till föräldrars rädsla eller avig inställning till viss typ av litteratur riktad mot barn och unga, exempelvis skräck. Det finns en önskan att skydda barnen från vuxenvärlden och hålla kvar dem i en upplevd oskuldsfullhet som associeras med barndomen.⁷⁸ Därmed nedvärderas barns förmåga och kapacitet att ta till sig eller förstå någonting som vuxenvärlden inte ser som passande eller lämpligt. Överhuvudtaget har de senaste årens bokprovningar visat ett mörkare innehåll i utgivningen med trender som ensamhet/utanförskap, dystopier och våld.⁷⁹ Detta visar att utgivningen rör sig mot en öppnare syn på barnens förmåga att förstå även det som är mörkt och svårt i samhället samt en friare tolkning av vad barn kan hantera.

Skräck är en genre som många av barnen som deltagit i enkätstudien tilltalas av trots dess (eller på grund av) i många fall, mörkare övertoner. Förlagen verkar ha uppfattat det här hos målgruppen eftersom antalet titlar förra året som gavs ut inom genren skräck uppgick till 12 % av utgivningen på alla förlag och 15 % av utgivningen på de mer etablerade barnboks förlagen.

⁷⁶ Lilian Fredriksson & Karl G. Fredriksson, *Blod! Inget tvivel om saken. Svenska deckare för barn och ungdom från kalle Blomkvist till gatugängen*, Lund 2011, s. 93–105.

⁷⁷ Nodelman & Reimer, s. 101–102.

⁷⁸ Westin.

⁷⁹ Svenska barnboksinstitutet, ”Trender och tendenser”, <http://www.sbi.kb.se/sv/Bokprovning/Trender-och-tendenser/>, hämtat 2016-04-18.

Varelserna-serien var några av de böcker inom genren skräck som nämndes med namn vid flera tillfällen i enkäten, till exempel som mångas favoritbok. Den serien har som tidigare påpekats, enligt förlaget, Berghs, en tilltänkt målgrupp från 13 år och uppåt.⁸⁰ Trots det är det flera yngre elever som i sina enkätsvar hävdar att de uppskattar dem. Möjligen är det så att barn i prepubertal ålder ibland väljer den litteratur som deras föräldrar, eller andra vuxna runt omkring dem, har betänkligheter kring, som en påbörjan till tonårsrevolten och frigörelsen från föräldern.

8. 6. 4 Humor

Många barn gillar också att läsa böcker inom genren humor. Ser man till elevernas svar på enkätfrågorna kan det finnas en förklaring till detta i serien ”Dagbok för alla mina fans” av Jeff Kinney, som började ges ut på svenska år 2012. År 2015 utkom bok nio och tio i serien, ännu fler har getts ut sedan dess och ytterligare fler är planerade. Det finns självklart även andra böcker inom humorgenren, utgivningen i stort för 2015 visar på att 11 % av titlarna kunde placeras inom den genren och på de utvalda förlagen var samma siffra 13 %.

Det går dock inte att bortse från succéer som ”Dagbok för alla mina fans” när man diskuterar titlar inom olika genrer. Detsamma gällde till exempel för Harry Potter inom fantasygenren för ett antal år sedan och Lasse-Majas detektivbyrå inom deckargenren. Många av barnen som har besvarat enkäten och talat om att de gillar att läsa genren humor har troligen tänkt på serien Dagbok för alla mina fans och inte alla böcker som går in under humorutgivning. Det skulle kunna relateras till det Nordlinder säger om att barn främst minns den senaste boken de läst.⁸¹

Mackey skriver att processen att hitta rätt bok inte sker skilt från samhället runt omkring, en bok som får stor uppmärksamhet och blir populär kommer att exponeras mer och blir därmed en bok som fler potentiella läsare möter. Hon exemplifierar detta i sin artikel med serien Dagbok för alla mina fans och använder den för att påvisa att böcker existerar och samspelar med läsare på flera olika platser i samhället. Personer som ännu inte läst serien Dagbok för alla mina fans kommer bli uppmärksammade på den eftersom den exponeras i bokhandeln, vännerna pratar om den och det finns filmatiseringar av den att titta på eftersom den redan är så populär.⁸²

Att inte ha läst boken, eller sett filmen, kommer att leda till ett utanförskap. För att vara en del av gemenskapen krävs det, som minimum, att du har en rudimentär kunskap om böckerna

⁸⁰”Varelserna – Elias bok”, Berghs förlag, <http://www.berghsförlag.se/index.php?p=pres&isbn=9789150220094>, hämtat 2016-04-27.

⁸¹ Nordlinder.

⁸² Mackey.

och böckernas värld. Humor som genre är därmed inte nödvändigtvis en populär genre i sig, utan det handlar i stället om att Dagbok för alla mina fans är en serie som väldigt många läst och därmed sprider vidare till fler läsare.

8. 6. 5 Övrigt

Eftersom uppsatsen har som mål att försöka anta ett barnperspektiv är den här kategorin viktig eftersom den lät barnen skriva vad de ville. Barnen hade möjlighet att fylla i egna svar under frågan vilka genrer de tyckte om att läsa. Under den punkten kunde de fritt uttala sig om det till exempel var så att de tyckte att det saknades genrealternativ. Tolv barn valde att använda den möjligheten och skrev dit en eller flera genrer till sina i övrigt ifyllda svarsalternativ. Deras svar gav upphov till en del diskussioner och reflektioner från uppsatsskribenternas sida. De svar som fylldes i var: ”Guinness rekordbok”, ”Lego”, ”Matböcker”, ”5”, ”5”, ”Krig”, ”Sigge”, ”Trolldom och dagböcker”, ”Spöklika berättelser (helst sanna) och mycket mord”, ”Biografier”, ”Lite skräck i” och ”Dagböcker”.

Uppsatsen hade redan från början en fokusering mot skönlitteratur, men det var inget som skrevs ut i enkäten. Ändå har de allra flesta barnen valt att svara på frågorna med utgångspunkt i skönlitteratur. Det kan vara så att lärarna som var med vid besvarandet av enkäterna har riktat dem mot det, medvetet eller omedvetet. Det kan också vara så att det är det barnen framförallt tänker på det när de blir tillfrågade om litteraturval. Faktaböcker till exempel, förknippas kanske mer med skolarbete.

Några av elevernas svar under övrigt skulle kategoriseras som faktaböcker. Guinness rekordbok och matböcker hör till den kategorin. Lego också förmodligen, även om det beror på vilken typ av legoböcker som barnet menat. Det finns både mer skönlitterära böcker med legobilder och instruktionsböcker för legobygge/fakta om olika legomodeller. Svaret ”Krig” skulle också kunna kategoriseras inom fakta, om man utgår från att det ska vara krigsredogörelser, men eftersom det inte specificeras skulle det också kunna gå in i genrer som ”förr i tiden” (*En ö i havet* (1996)), ”sanna berättelser” (*Om du skulle fråga Micha* (2015)) eller ”framtiden” (Hungerspelen-triologin). Här märks problemet med ett öppet svarsalternativ då det inte går att återkomma till eleven för att få ett förtydligande av vad hen har menat. Ännu ett exempel på svar som hade behövt utvecklas är de två svar där eleverna svarat siffran 5; menar de ”Fem-böckerna” eller någonting annat? Fem-böckerna skulle i så fall kunnat placeras inom genren ”deckare/spänning” men det är inget som går att svara på.

En annan tendens som synliggjordes vid analyserandet av övrigt-kategorin är att eleverna har förtydligat sina svar, trots att deras böcker kan kategoriseras in i en annan genre. Det kan

tyda på att eleverna som svarat inte tolkar genrerna på samma sätt som uppsatsskribenterna utan anser att de bör placeras i en annan kategori. ”Sigge” är exempelvis enligt de kriterier som utformats för den här enkäten, och förlagens egna definitioner, en hästbok.

Förlagen och bokhandeln försöker kategorisera och paketera sina böcker utifrån vad de anser är bäst ur marknadsföringssynpunkt.⁸³ Men sådana här exempel visar på att barnen inte alltid uppfattar genrekategorisering på samma sätt som andra. Något som stämmer överens med den tidigare redogörelsen för och analysen kring genrebegreppets begränsningar och problematik. Eleven som skrivit Sigge som en egen kategori kanske har svårt att hitta dessa böcker i bokhandeln eller på biblioteket. Eleverna som skrev ”Spöklika berättelser (helst sanna) och mycket mord”, ”Dagböcker” samt ”Trolldom och dagböcker” är möjligtvis inte heller helt överens med förlagens genrekategorisering. Trolldomsböcker kategoriseras under fantasy, men det är inte alltid fantasy handlar om magi. Spöklika berättelser hade enligt uppsatsskribenterna kategoriserats som skräck eller deckare/spänning, framförallt om de också ska innehålla ett mord. Dagböcker är lite mer svårplacerat eftersom det skulle kunna hänvisa till de nu så populära ”Dagbok för alla mina fans”, men lika gärna till böcker såsom *Anne Franks dagbok* (1977) eller andra böcker skrivna i dagboksformat. Alla de elever som besvarat frågan angående övriga kategorier visar på något sätt att de inte var helt överens med den genrekategorisering som fanns att välja på. Det vore väldigt spännande att sitta ner med dessa elever och höra vad de har att säga om saken, men det är inte möjligt i det här läget. Flera olika tolkningar och analyser blir i stället vad som är möjligt att göra.

Nodelman och Reimer skriver att: ”Guessing forces adults to make generalizations about children—how they read, how they think, what they enjoy or don’t, and how they absorb information.”⁸⁴ Det är nästintill omöjligt att som vuxen helt förstå, eller minnas, hur det var att vara ett barn. Barnen som besvarat enkäten har gjort det utifrån en kontext som står i kontrast till, i det här fallet, vissa delar av vuxenvärldens kontexter och förståelser. Samtidigt är det inte någonting ovanligt, samhället består av en uppsjö av olika grupperingar, och subgrupperingar, som samspelar med varandra. Men barn ses som än mer separerade än andra subgrupper, exempelvis gothare, hipsters etc, det handlar troligen om synen på att barn är oförmögna att uttrycka sig eller inkapabla att förstå samhället i stort. Det är den äldre synen på barn och deras läsning som Stjärne m.fl. förespråkade. Relationen barn/vuxen görs till en diskussion om vi/dem, där barnet blir sekundära objekt och de vuxna det primära. Men det är snarare vuxenvärlden som är oförmögen att förstå barnet, inte barnet som inte förstår den

⁸³ Steiner, s. 93–94.

⁸⁴ Nodelman & Reimer, s.15.

vuxne. Det är en viktig distinktion att göra och det är upp till den vuxne att försöka frångå sina egna fördomar. Nodelman och Reimer beskriver den process där barnen blir gjord till ”den andre” och de skriver också att det är viktigt att fokusera på de likheter som finns mellan barn och vuxna, snarare än att haka upp sig på motsättningarna.⁸⁵

Kåreland skriver att barn redan i tidig ålder skapar ett kulturellt habitus med utgångspunkt i föräldrarnas erfarenheter och förhållningssätt gentemot kultur.⁸⁶ Vetskapen om den här reproduktionen av kulturellt habitus gör det enklare att förstå barnets position, men det gör det inte lättare att förstå barnets mening. Vad menar ett barn som svarar ”5”? I det här fallet båda barnen som har svarat ”5”. Utan en diskussion med barnen i fråga, och utan en förståelse för barnens sociala koder och symbolspråk blir svaret: vi vet inte. Det är bättre att erkänna den här dissonansen mellan barn och vuxnas kommunikativa kontexter än att försöka förstå och därmed ge efter för de gissningar och generaliseringarna som Nodelman och Reimer skriver om.

8. 6. 6 Bokval utifrån genus

Sociala förväntningar, regler och normer kan ses i enkätsvaren när det gäller viss litteratur. I undersökningen var det tydligt att vissa genrer lockade flickor och pojkar i olika stor utsträckning. De fyra populäraste kategorierna hade en relativt jämn könsfördelning i läsarantal, men med kategorierna ”Sport”, ”hästar” och ”kärlek” såg det annorlunda ut.

Sport är en genre som traditionellt förknippas med fotbollsböcker och som traditionellt också har riktat sig till killar. Det är fortfarande framförallt fotbollsböcker som ges ut inom den här kategorin. Sex tjejer svarade att de gillade att läsa sportböcker, men majoriteten var killar. Något som noterades i undersökningen var att trots att även tjejer läser den här genren är det primärt killar som är huvudpersoner i böckerna, med undantag för en bok om balett. Ett annat undantag kan vara ridsport, men de böckerna går in under genren hästar, som i stället domineras av kvinnliga läsare.

Hästböcker associeras med kvinnliga läsare och den fördomen stöddes av de inlämnade enkätsvaren. Uppdelningen mellan de som gillade hästböcker var 17 tjejer och 2 killar. Trots att det är färre killar som läser hästböcker än vad det är tjejer som läser sportböcker så fanns det fortfarande böcker om hästar där huvudpersonen representeras av en kille. Det kan vara så att författarna och förlagen utgår från att tjejer kan läsa böcker där huvudpersonen inte är en tjej men identifiera sig med denne ändå, medan killar lättast identifierar sig med personer av samma kön. Kåreland skriver i boken *Modig och stark – eller ligga lågt* (2005) att: ”Pojkarna

⁸⁵ Nodelman & Reimer, s. 98–100.

⁸⁶ Kåreland, *Barnboken i samhället* 2014, s.11.

undviker alltjämt böcker med kvinnliga huvudpersoner och böcker som handlar om kärlek och relationer [...] Pojkarna läser helst om manliga hjältar. Men det blir ändå inget exklusivt pojkval, eftersom flickorna också läser böckerna med manliga hjältar eller manliga huvudpersoner.”⁸⁷

Därmed har tjejerna en större frihet i sitt val av litteratur än vad killarna har då de förväntas kunna läsa böcker även med manliga huvudpersoner. Gunhild Blindheim Bergo skriver i en magisteruppsats att både tjejer och killar helst vill läsa om sådant de kan identifiera sig med och som gör att de kan lära sig att bli starka vuxna, de vill läsa om förebilder. Framförallt var det viktigt för killar i undersökningen att få läsa om manliga förebilder, de värderade fysisk styrka och ville försöka undvika att bli associerade med det som ansågs kvinnligt.⁸⁸ Lina Grahn och Erika Ribacke har också skrivit om pojkars identifikation med skönlitteratur i *Tonårspojkar och identitet: om den skönlitterära läsningens betydelse*.⁸⁹ De genomförde intervjuer med åtta pojkar i 14–15-årsåldern om skönlitteratur. Resultatet av deras studie visar bland annat att pojkar gärna läser böcker där de kan identifiera sig med huvudpersonen, de vill kunna känna igen sig och känna att de vill vara som denne. Grahn och Ribacke kom också fram till att många pojkar läser fantasy och att detta kan bero delvis på att det är en genre som de anser vara ”manligare” men också att den ofta innehåller många hjältar, eftersom pojkarna inte vill vara svaga identifierar de sig med dessa. I flera fall sa förvisso de intervjuade att könet på huvudpersonen i fantasyberättelserna inte spelade så stor roll, men ändå nämnde de i stort sett bara manliga huvudpersoner när de diskuterade böcker. Detta gjorde att Grahn och Ribacke drog slutsatsen att det kanske var viktigare med manliga förebilder än vad de ville ge sken av, för att de ville visa sig mindre fördomsfulla.⁹⁰ Därför kan det vara viktigt för förlagen att ge ut böcker som associeras med kvinnlighet innehållandes manliga huvudpersoner då det finns en större chans att dessa tilltalar båda könen än till exempel en hästbok med en tjej som huvudperson.

Kärleksgenren hamnade bland de minst populära i jämförelse med övriga genrer. Utgivningen var också lägre än vad den var för till exempel vänskap som kanske är mer anpassad för enkätundersökningens svarande. Utgivningen inom kärleksgenren uppgick till 4 % av all utgivning och 6 % av utgivningen hos de utvalda förlagen. Böcker som räknas in i

⁸⁷ Kåreland, *Modig och stark – eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola* (red. Lena Kåreland), Finland, 2005, s. 192.

⁸⁸ Gunhild Blindheim Bergo, *Ungdom, lesing og genus – En studie av ungdom og lesevaner sett i et genusperspektiv*, Borås 2012.

⁸⁹ Lina Grahn & Erika Ribacke, *Tonårspojkar och identitet: om den skönlitterära läsningens betydelse*, Borås 2006.

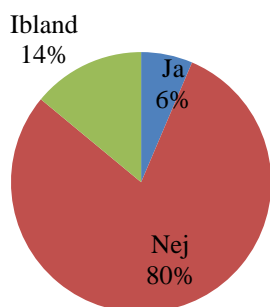
⁹⁰ Grahn & Ribacke, s. 57–59.

genren är till exempel *Millan och det där med kyssar* (2015) och *Mycket mer än en puss* (2015). Kärlek som genre är den litteratur som har kärlek som primärt tema på något sätt. Samtidigt är det relativt vanligt att kärlek finns med i böcker som antingen sekundärt eller tertiärt tema. Liksom inom hästgenren var det vanligare att tjejer framhöll att de gillade de här genrerna än vad killar gjorde. Kanske hör det ihop med det manlighetsideal som nämnts tidigare, där killar inte vill framstå som svaga. Kärleksgenren innehåller ofta berättelser om att vara känslomässigt utsatt eller känslomässigt sårbar och det kan tolkas som en svaghet om man utgår från att manlighet är att vara stark och tuff.

8. 7 Ytterligare faktorer som påverkar barnens bokval

Eftersom uppsatsen syftar till att ge kunskap om barns bokval och vad som påverkar detta har eleverna också fått svara på frågor om huruvida författare eller bokens utseende spelar någon roll när de väljer böcker. Frågorna hade tre alternativ; ”ja”, ”nej” och ”ibland”, men följdes också av en uppmaning till eleven att motivera sitt svar.

Har författaren betydelse?

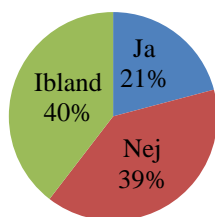

De som svarade nej, 80 % av eleverna, gjorde det i många fall med motiveringen att vem författaren är inte spelar någon roll, utan att det är bokens innehåll som är det viktiga. En analys av materialet tyder på att barnen helt enkelt inte reflekterar över den litteratur som de väljer bort med grund i vem som har skrivit boken. De besvarar frågan med utgångspunkt i den litteratur som de tilltalas av. Det finns också en indikation på att eleverna svarade på frågan med föreställningen att det hade varit negativt att svara att det spelar roll vem som har författat en bok. Att det skulle vara att döma författaren eller att det skulle kunna uppfattas som ”elakt” mot hen. En av de svarande gjorde en ännu djupare analys av frågeställningen och lade in en genusaspekt i sitt svar: ”Det spelar ingen roll vilken författare som har skrivit

boken. Fast det är tjej eller kille så spelar det ingen roll.”⁹¹ Det är tänkvärt att den här eleven direkt antog att det var könet på författaren som skulle kunna påverka kvaliteten på boken, och inte utgick från eller tog upp andra aspekter såsom ålder, etnicitet eller dylikt.

De som svarade ja på frågan, (6 %), motiverade det i vissa fall med att en referens till en författare som de gillade eller ogillade och att detta då skulle ha betydelse vad gäller vilken författare som skrivit boken. ”Till exempel Per Nilssons böcker händer det inte så mycket i men i J.K. Rowlings bok (Harry Potter) är det alltid lika spännande.”⁹² En annan elev som ansåg att det spelade roll motiverade det utifrån författarens eventuella personlighet och, antagligen, utifrån dennes agerande utanför författarrollen. ”Om det är någon dum [som skrivit boken] så vill jag inte köpa eller läsa även om den är svinbra.”⁹³ Det här barnet har dessutom gått så långt att hen inte längre fokuserar på innehållet i boken eller hur tilltalande boken är, som flertalet av de som svarade nej på frågan gjorde. Hen lägger i stället fokus på sin egen moraliska kompass och låter den vara styrande vid valet av bok utifrån vilken författare som skrivit den. Hur eleven, eller läsare överhuvudtaget skulle få reda på hur författare betar sig och därmed om denne skulle kunna anses vara ”dum” är oklart. Det vore intressant att veta om detta är något som diskuteras av barnen när de tipsar varandra om böcker, men med utgångspunkt i hur många som svarade nej på frågan är det mindre troligt.

Har utseendet betydelse?

”Det är insidan som räknas” sammanfattar många svar bland de elever som kryssat i ”nej” eller ”ibland”. Framförallt är det de yngre barnen som besvarat enkätfrågorna som har gett svar i stil med: ”Det är ju inte utsidan som räknas utan insidan, så tycker jag.”⁹⁴, ”Jag tycker inte det för att om framsidan inte är fin, kan boken ändå vara bra.”⁹⁵ och ”Det är innehållet

⁹¹ Bilaga 3, s. 12, citat nr. 45.

⁹² Bilaga 3, s. 11, citat nr. 30.

⁹³ Bilaga 3, s. 12, citat nr. 59.

⁹⁴ Bilaga 3, s. 13, citat nr. 25.

⁹⁵ Bilaga 3, s. 13, citat nr. 17.

som är viktigt”⁹⁶. De yngre barnen har måhända i större utsträckning än de äldre en känsla av att det är viktigt att vara till lags och därmed svarar de på frågan med intentionen att ge det som de tror är det korrekta svaret. Evenshaug och Hallen nämner liknande scenarion och drar liknande slutsatser när de skriver om lärarens förväntningar och inflytande samt samspelet mellan skolan och elevernas självbild.⁹⁷

En av de som svarade ja på frågan skrev ”[f]ör bokens utseende får en att bli intresserad. Men man behöver inte ha det vackraste men den behöver inte vara trasig. Det är mest baksidan som spelar roll.”⁹⁸ Det här citatet leder också till en viktig upptäckt, barnen antar i majoriteten av fallen att baksidan inte är relevant för bokens utseende. Det är framsidan som tas upp när de reflekterar kring omslag och utseende, med en del undantag, som citatet ovan. Hade frågan formulerats annorlunda hade svaren kanske också blivit andra; tidigare forskning visar att baksidestexten kan vara avgörande när barnen väljer bok.⁹⁹ Om eleverna inte ansett att baksidestexten ingår i bokens utseende överlag finns det en chans att utseendets betydelse förminskas vid barns bokval. Flera elever, framförallt killar, som ansåg att bokens utseende hade betydelse, påpekade att det var viktigt för dem att boken såg cool ut, och att den hade häftiga bilder på framsidan. En tolkning av resultatet i analysen av vårt material är att man redan i tidig ålder lär sig vad normen i samhället är och att det är viktigt vad man syns och inte syns med. Detta kan relateras till en studie gjord av Gunhild Blindheim Bergo som skrev en magisteruppsats om betydelsen av böckers utseende för att killar eller tjejer ska välja att läsa dem. I gruppintervjuer lät hon killar och tjejer i 16–18-årsåldern diskutera olika böcker som hon valt ut och dess omslag. En bok som var rosa och hade ordet ”längtan” i titeln diskuterades bland annat. Killarna som intervjuades meddelade att de inte alls skulle kunna tänka sig att läsa den eller bära med sig den eftersom det ansågs vara pinsamt med en rosa bok. Detta oavsett om boken skulle vara bra eller inte. De hävdade att deras kamrater då skulle tro att de var homosexuella.¹⁰⁰

8. 8 Bokserier eller fristående böcker

Annat som påverkar barnens val av böcker är huruvida det finns en fortsättning på dem eller inte. En del barn föredrar att läsa långserieböcker medan andra gillar att läsa fristående böcker. För att ta reda på hur det såg ut i den undersökta gruppen fick de svara på frågorna:

⁹⁶ Bilaga 3, s. 13, citat nr. 11.

⁹⁷ Evenshaug & Hallen, s. 253–258.

⁹⁸ Bilaga 3, s. 13, citat nr. 12.

⁹⁹ Se till exempel Rydberg samt Lydell-Olsen & Malmström.

¹⁰⁰ Blindheim Bergo, s 23.

”Läser du helst bokserier eller fristående böcker? Varför?” Svaret på detta redovisas i det här avsnittet.

Det konstaterades att det förmodligen varit bättre om frågan strukturerats som en flervalfråga i stället för en öppen fråga. Detta då de svarande i många fall valde att svara ja eller nej på frågan, eller skrev en viss bokserie som svar. En tolkning som går att göra är att de tillfrågade svarade nej för att de inte anser sig ha en viss preferens gentemot det ena eller det andra alternativet. Trots de något tvetydiga svaren går det att dra vissa generella slutsatser utifrån de svaren som givits.

Serier, eller både serier och fristående böcker, är det som är mest tilltalande för barnen som besvarat enkäten. De svarande motiverade valet av serier genom att bland annat skriva: ”Det är enklare att förstå personerna och om det är samma författare och samma genre så vet man om boken är bra eller inte”¹⁰¹, ”För att jag känner igen huvudpersonerna”¹⁰² och ”Det är roligare än en fristående för de blir mer att läsa och det är roligt”¹⁰³. Tidigare forskning i ämnet visar också på att många barn i slukaråldern föredrar långserieböcker.¹⁰⁴ De tillfrågade som valde fristående böcker framför bokserier motiverade det på olika sätt, till exempel: ”För att man inte ska råka hoppa över en bok.”¹⁰⁵

Motiven för att läsa serier verkar grunda sig i att barn vill kunna fortsätta läsa om, och fördjupa sig i, de personer och världar som de gillar och har kommit att lära känna. Dagbok för alla mina fans-serien nämns upprepade gånger i enkätsvaren och det gör även Varelserna-serien samt Pax-serien. Även Harry Potter-böckerna nämns, även om de inte nämns lika ofta som de nyare serierna. Det är intressant att de äldre serierna, som ofta räknas in i familjebibliotekets böcker, såsom Kittyböckerna, och Fem-böckerna sällan nämns av barnen. Det är värt att begrunda eftersom det högst troligt är så att många känner till de här böckerna, och kanske till och med har dem hemma. Det är också intressant eftersom det är den typen av böcker som föräldrarna vuxit upp med och som tillhör föräldrarnas minnen av barndomen, men inte längre verkar vara den litteratur som barnen relaterar till primärt. Det kan bidra till en ökad klyfta mellan den vuxenvärld som införskaffar litteraturen och de barn som läser den. Det kan därmed förstärka den maktkamp, som Kåreland skriver om, mellan vuxnas förväntningar på barn och barns förväntningar på vuxna.¹⁰⁶

¹⁰¹ Bilaga 3, s. 8, citat nr. 20.

¹⁰² Bilaga 3, s. 8, citat nr. 43.

¹⁰³ Bilaga 3, s. 8, citat nr. 37.

¹⁰⁴ Se till exempel Wåhlin & Asplund Carlsson.

¹⁰⁵ Bilaga 3, s. 8, citat nr. 32.

¹⁰⁶ Kåreland, *Barnboken i samhället* 2009.

Ser man till utgivningen av förra årets böcker går det att konstatera att 180 av 273 titlar från alla förlag, det vill säga nästan 66 %, tillhörde någon längre serie. Samma siffror för de mest etablerade förlagen var 56 av 115 titlar, dvs. nästan 49 %. Bland de mest lästa och populäraste genrererna var deckare/spänningsböcker. En genre som ofta innehåller längre serier. Precis som tidigare beskrivits så är dessa ofta uppbyggda på ett visst sätt och följer en viss struktur vilket gör det enklare för läsaren att följa med.¹⁰⁷ Långserieformatet ger också läsaren en viss typ av förväntningar. Det går att jämföra med Fowlers definition av genrebegreppet. När en elev tidigare har läst en bok i en serie och väljer att läsa nästa har hen enklare att relatera till denna eftersom det är tydligt hur genren ska tolkas. Läser man en bok ur serien om Lasse-Majas detektivbyrå eller Dagbok för alla mina fans vet man ungefär vad man har att vänta sig i nästa bok.

Elevers läsförmåga påverkar med stor sannolikhet deras val av böcker. Som tidigare presenterats så visar studier att svenska elevers läsförmåga har försämrats under senare år.¹⁰⁸ Tycker man att det är svårt och jobbigt att läsa väljer man troligtvis lättare böcker, eller väljer att inte läsa alls. Det kan också vara så att de böcker man tycker om blir lästa upprepade gånger och serier blir någonting att läsa mer av, eftersom det är något man känner igen. Samtidigt säger Mackey att man måste skilja på olika typer av läsare: ”We often confuse two separate categories: on the one hand, genuinely weak or indifferent readers, and, on the other hand, people who can read perfectly well and enjoy it when they find a book that suits them but who have very limited selection skills.”¹⁰⁹ Om man tillhör den kategori av läsare som har svårt att hitta en bok att läsa, kan serier erbjuda en fortsättning på det man redan vet att man tilltalas av, både i fråga om struktur och i fråga om författarstil.

9. Sammanfattning av resultat

Det finns, enligt Nodelman och Reimer, en föreställning bland vuxna att utgivningen av barnböcker sker av altruistiska skäl, exempelvis för att underhålla och utbilda barn och unga. Dessa faktorer är säkerligen inblandade i en stor del av utgivningen riktad mot barn. Samtidigt får det inte glömmas bort att även barnböcker existerar på en marknad där lönsamhet är något nödvändigt.¹¹⁰ Utifrån den komparativa analysen mellan förlagens utgivning och barnens önskemål kan man se att utgivningen motsvarar barnens läsning väl förutom inom genren fantasy. Olika orsaker till detta har tidigare diskuterats.

¹⁰⁷ Bergman & Kärrholm, s. 148.

¹⁰⁸ Se till exempel rapporterna från PIRLS 2011.

¹⁰⁹ Mackey, s. 217.

¹¹⁰ Nodelman & Reimer, s. 110.

En enkätundersökning blir inte bättre än de svar den får in, och vilka svar som yttras beror på vilka frågor som ställs. I efterhand går det att se att en del av de frågor som ställdes i enkäten kunde omformulerats för att få mer preciserade svar. Till exempel kunde frågan om barnen föredrar serieböcker eller fristående titlar formulerats annorlunda för att göra det lättare att tolka svaren. Ytterligare en dimension kunde adderas i frågan angående boktips, nämligen vad barnen gör med boktipsen de får, om det är något de följer upp eller inte?

Hade enkäten endast haft kvantitativa frågor med fasta svarsalternativ kanske fler klasser valt att delta och underlaget blivit större. Då hade dock motiveringen till svaren saknats helt och det hade blivit många fler osäkra spekulationer kring varför resultaten blivit som de blev. Skulle materialet i stället bestått av intervjuer skulle tiden bara räckt till för att höra vad några få elever kände och tyckte, vilket inte är särskilt representativt. Sett ur det perspektivet är materialet i den här uppsatsen mer representativt för en större grupp och innehåller ändå kvalitativa inslag.

De olika diagrammen över utgivningen i jämförelse med vad eleverna tycker om att läsa stämmer relativt bra överens, såväl på de nio utvalda förlagen som på alla förlag i studien. Resultatet av undersökningen visar att all litteratur har sin plats på marknaden och tilltalar barn i olika hög utsträckning. Det som lockade barnen i vår undersökning mest var fyra genrer: deckare/spänning, skräck, humor och fantasy. Detta visar enkätsvaren, men paralleller går också att dra till årets omröstning i Bokjuryn. Det är också dessa genrer som förlagen väljer att ge ut mest av. Andra faktorer som påverkar barn i deras val av litteratur är hur framsidan ser ut, där 61 % av eleverna menar att framsidan spelar roll, eller till viss del spelar roll, för deras val av bok. Mindre betydelse har det vem som författat boken, även om en minoritet anser att det påverkar. Majoriteten av barnen föredrar att läsa serieböcker och motiverar det bland annat med att de då får möjlighet att följa personerna i böckerna de läser under en längre period. Detta är också något som förlagen tillgodoser i sin utgivning. Nästan hälften av alla titlar på de nio utvalda förlagen tillhörde någon längre serie, och mer än så, 66 % om man ser till alla förlags utgivning.

Bokprovningen skriver att utgivningen av bildromaner för mellanåldern har ökat på senare år och samtidigt har det skett en ökning i utgivningen av lättlästa böcker för den här åldern. Det kan vara ett resultat av PISA och PIRLS-undersökningar som visar att läsförståelsen försämrats.¹¹¹ Frågan är om inte den här metoden kan få en motsatt effekt i och med att man sänker ribban för läsningen. Å andra sidan kan litteratur av den här typen fungera som en

¹¹¹ Svenska barnboksinstitutet, ”Bokprovning på Svenska barnboksinstitutet”, s. 22.

ingångsport för att leda barnen in i läsning. Tröskeln till att börja läsa kan upplevas som för hög och litteratur som ligger på en lägre nivå kan sänka den och få barn att inte bli överväldigade eller avskräckta när det gäller läsning. Barnen verkar också tilltalas av lättlästa böcker, eller bildromaner, det ser man till exempel genom framgången som serien Dagbok för alla mina fans har haft.

Genus visade sig vara en faktor som till viss del påverkade barnens val av litteratur. Trots att uppsatsen inte hade något uttalat genusperspektiv från början kom det fram under analysen av materialet att sådant som traditionella könsroller och upplevd manlighet eller kvinnlighet fortfarande spelar roll när barn gör bokval. Värt att notera är att det verkar vara lättare för tjejer att gå över den upplevda gränsen mellan vad som är manligt och kvinnligt än för killar att göra samma sak. Tjejer hade lättare för att läsa litteratur riktad mot killar än vad killar hade att läsa litteratur riktad mot tjejer. Detta kan exempelvis ses när man undersöker genrerna sport och hästar. Tjejer valde också i högre utsträckning genren kärlek, vilket kan tyda på att killar har svårare för att tilltalas av det som av dem uppfattas som kvinnligt, i det här fallet känslor.

Det blir tydligt att vissa val fortfarande mer eller mindre görs utifrån rådande normer i samhället. Elevers bokval är individuella företeelser, men de påverkas också av flertalet faktorer runt omkring dem, till exempel sina vänners val av böcker och upplevda förväntningar på den litteratur de bestämt sig för att läsa. Fenomen som Dagbok för alla mina fans påverkar populariteten för dess genre i nuläget. En undersökning gjord om fem år kommer troligen inte få samma resultat som den här, men kanske snarlika resultat, beroende på vilken bok som ligger på topplistorna då. Mycket beror på vad som är populärt just nu, eftersom vännernas diskussioner kring böcker påverkar framtida bokval. Det leder till att det som redan är populärt blir mer populärt och tilltalar ännu fler.

10. Källförteckning

10.1 Tryckt material

- Andersson, Jonas, *Med läsning som mål, kulturrådets skriftserie 2015:3* Statens kulturråd 2015.
- Bergman, Kerstin och Kärrholm, Sara, *Kriminallitteratur*, Lund: Studentlitteratur 2011.
- Björklund, Thomas och Tönneheim, Hanserik, *Marknadsföring av böcker – en kort introduktion*, 3 uppl. Malmö: Tönneheim Literary Agency (TLA) 2007.
- Evenshaug, Oddbjørn och Hallen, Dag, *Barn- och ungdomspsykologi*, Lund: Studentlitteratur 2001.
- Fredriksson, Lilian och Fredriksson, Karl G, *Blod! Inget tvivel om saken. Svenska deckare för barn och ungdom från kalle Blomkvist till gatugängen*, Lund: Hombergs 2011.
- Fowler, Alastair, ”Genrebegreppet” i *Genreteori* (red. Eva Hættner Aurelius & Thomas Götselius), Lund: Studentlitteratur 1997, s. 254–273.
- Kåreland, Lena, *Barnboken i samhället*, Lund: Studentlitteratur 2009.
- Kåreland, Lena, *Barnboken i samhället*, 2:a uppl. Danmark: Studentlitteratur 2014 (2009).
- Kåreland, Lena, *Modig och stark – eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola* (red. Lena Kåreland), Finland: WS Bookwell 2005.
- Kåreland, Lena, *Skönlitteratur för barn och unga - Historik, genrer, termer, analyser*, Lund: Studentlitteratur 2015.
- Mackey, Margaret, ”Finding the Next Book to Read in a Universe of Bestsellers, Blockbusters, and Spin-Offs.” *Academic Quarter (Akademisk Kvarter): The Academic Journal for Research from the Humanities*, 2013:7, s. 216-236.
- Miegel, Fredrik och Johansson Thomas, *Kultursociologi*, 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur 2002.
- Nodelman, Perry och Reimer, Mavis, *The Pleasures of Children’s Literature*, 4:e uppl. USA: Pearson Education 2003.
- Nordlinder, Eva, ”Om läslust och läspreferenser” i *Barns smak – om barn och estetik* (red. Anne Banér), Stockholm: Centrum för barnkulturforskning 2004.
- Rosén, Monica ”Förändringar i läsvanor och läsförmåga bland 9- till 10-åringar” *Läsarnas marknad, marknadens läsare – en forskningsantologi* (Red. Ulla Carlsson och Jenny Johannisson), Stockholm: Fritzes 2012.
- Squires, Claire, *Marketing Literature: The Making of Contemporary Writing in Britain*, New York: Palgrave Macmillan 2007.
- Skolverket, *PIRLS 2011 - Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, Stockholm: Elanders Sverige AB 2012. (Kan hämtas på http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2941.pdf%3Fk%3D2941)
- Steiner, Ann, ”Klassiker, fantasy och sanna berättelser – marknadens genrebeteckningar” i *Brott, kärlek, främmande världar: texter om populärlitteratur*, (red. Dag Hedman & Jerry Määttä), Lund: Studentlitteratur 2015.

- Stjärne, Kerstin, *Passningar – Till kritiken av barnkulturen*, 2:a uppl. Arlöv: Liber Förlag 1980 (1977).
- Trost, Jan, *Enkätboken*, 3:e uppl. Lund: Studentlitteratur 2007.
- Törnqvist, Evastina, *Den lille trollkarlen. En bok om J.K. Rowling och Harry Potter*, Finland: Replik förlag AB 2002.
- Westin, Boel, ”Fruktan för fiktionen – utkast till en teori om barnlitteraturen och fiktionsbegreppet”, *Barnboken* 1997:1, s. 2-10.
- Wåhlin, Kristian och Asplund Carlsson, Maj, *Barnens tre bibliotek – Läsning av fiktionsböcker i slukaråldern*, Stockholm/Stehag 1994.

10. 2 Otryckt material:

- Barnens bibliotek, ”Om bokjuryn”,
<http://www.barnensbibliotek.se/Bokjuryn/OmBokjuryn/tabid/785/Default.aspx>, (hämtat 2016-04-03).
- Berghs förlag, ”Varelserna – Elias bok”,
<http://www.berghsförlag.se/index.php?p=pres&isbn=9789150220094>, (hämtat 2016-04-27).
- Blindheim Bergo, Gunhild, *Ungdom, lesing og genus – En studie av ungdom og lesevaner sett i et genusperspektiv*, Magisteruppsats, Institutionen Bibliotekshögskolan, Borås: Högskolan i Borås 2012. <http://hdl.handle.net/2320/10424>.
- Damberg, Jenny, ”En bok söker sin genre”, *Svensk Bokhandel*, 14 juni 2013,
<http://www.svb.se/nyheter/en-bok-s-ker-sin-genre>, (hämtat 2016-04-28).
- Grahn, Lina och Ribacke, Erika, *Tonårspojkar och identitet: om den skönlitterära läsningens betydelse*, Magisteruppsats, Institutionen bibliotekshögskolan, Borås: Högskolan i Borås 2006. <http://hdl.handle.net/2320/1475>.
- Johansson-Hjortvid, Ingrid, ”Vuxna läser helst deckare”, *Västerviks tidning*, 18 maj 2012,
<http://www.vt.se/kultur-noje/vuxna-laser-helst-deckare-6421084.aspx>, (hämtat 2016-04-27).
- Konsumentverket, ”Direktreklam till barn”, 3 mars 2015,
<http://www.konsumentverket.se/Vart-arbete/Lagar-och-regler/Tillsyn-av-marknadsforing-/Reklam-till-barn/Direktreklam-till-barn/>, (hämtat 2016-04-25).
- Konsumentverket, ”Tv-reklam till barn”, 3 mars 2015, <http://www.konsumentverket.se/Vart-arbete/Lagar-och-regler/Tillsyn-av-marknadsforing-/Reklam-till-barn/Tv-reklam-till-barn/>, (hämtat 2016-04-25).
- Konsumentverket, ”Reklam på internet till barn”, 3 mars 2015,
<http://www.konsumentverket.se/Vart-arbete/Lagar-och-regler/Tillsyn-av-marknadsforing-/Reklam-till-barn/Reklam-pa-internet-till-barn/>, (hämtat 2016-04-25).
- Lydell-Olsen och Malmström, Tova, *Förlagsbranschen och omslaget - vad vet förlagen om det skönlitterära bokomslagets betydelse för ungdom?* Magisteruppsats, Institutionen för Biblioteks- och informationsvetenskap, Borås: Högskolan i Borås 2005. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:213498/FULLTEXT01.pdf>.
- Läslov, ”Om läslov”, <http://laslov.se/om-laslov/>, (hämtat 2016-04-26).

- Läsrörelsen, "Bok Happy Meal", <http://www.lasrorelsen.nu/aktuellt/pagaende-projekt/bok-happy-meal/>, (hämtat 2016-04-26).
- Moberg, Carl, "Antalet bibliotek fortsätter minska i landet", *Sveriges radio*, 25 juni 2016, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=6439558>, (hämtat 2016-05-25).
- Nordin Eskelin, Hanna, *Bibliotek, bokomslag och barn: en femomenografisk undersökning av bibliotekspersonals uppfattningar om bokomslagens betydelse för barn och ungdomar* Magisteruppsats, Institutionen för ABM Biblioteks- och informationsvetenskap, Uppsala: Uppsala universitet 2007 urn:nbn:se:uu:diva-101839_
- Palm, Anna-Karin, "Deckaren är överallt", *Svenska Dagbladet*, 8 augusti 2013, <http://www.svd.se/deckaren-ar-overallt>, (hämtat 2016-04-27).
- Rydberg, Catharina, *Vilken betydelse har bokomslaget när barn väljer böcker?* Magisteruppsats, Institutionen Bibliotekshögskolan, Borås: Högskolan i Borås 1997.
- Skolverket, "PIRLS 2011", 11 december 2012, http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/internationella-studier/pirls/pirls-2011-1.86064_, (hämtat 2016-04-11).
- Svenska barnboksinstitutet, "Bokprovning på Svenska barnboksinstitutet: En dokumentation. Årgång 2015 15 mars–21 april 2016", Stockholm, 2016. (kan hämtas på http://www.sbi.kb.se/Bilder/bokprovning%202016/Bokprovning_Argang_2015.pdf).
- Svenska barnboksinstitutet "Trender och tendenser", <http://www.sbi.kb.se/sv/Bokprovning/Trender-och-tendenser-/>, (hämtat 2016-04-18).
- Svenska förläggareföreningen, "Bokförsäljningsstatistik", <http://www.forlaggare.se/bokforsaljningsstatistik>, (hämtat 2016-04-22).

10. 3 Omnämnda skönlitterära titlar

- Angerborn, Ingelin, *Gengången*, Stockholm: Rabén & Sjögren, 2015.
- Barnett, Mac, *Dubbel-Trubbel*, Stockholm: Lilla piratförlaget, 2015.
- Bergenstäv, Jeanette, *Vargskräck: en hunddeckare med Flingan och flocken*, Lerum: Idus, 2015.
- Bergquist, Milena, *Millan och det där med kyssar*, Stockholm: Bergh, 2015.
- Bødker, Benni, *Zombie city: De dödas stad*, Helsingborg: Hegas, 2015.
- Collins, Suzanne, *Hungerspelen*, Bonnier Carlsen, 2008.
- Dahlin, Petrus, *Kurragömma*, Stockholm: Rabén & Sjögren, 2015.
- Frank, Anne, *Anne Franks dagbok*, Stockholm: Hökerberg, 1977.
- Kerr, Esme, *Flickan med glasfågeln*, Stockholm: Opal, 2015.
- Kinney, Jeff, *Dagbok för alla mina fans: Det långa loppet*, Stockholm: Bonnier Carlsen, 2015.
- Kinney, Jeff, *Dagbok för alla mina fans: Helt ute*, Stockholm: Bonnier Carlsen, 2015.
- Larsson, Åsa & Korsell, Ingela, *Pax: Mylingen*, Stockholm: Bonnier Carlsen, 2015.
- Lidbeck, Petter, *Men finns ändå*, Stockholm: Rabén & Sjögren, 2015
- Lindgren, Astrid, *Bröderna Lejonhjärta*, Stockholm: Rabén & Sjögren, 1973.
- Morpurgo, Michael, *Den fantastiska historien om katten som försvann*, Stockholm: B. Wahlströms, 2015.
- Melin, Mårten, *Mycket mer än en puss*, Stockholm: Rabén & Sjögren, 2015.

- Ohlsson, Kristina, *Stenänglar* Stockholm: Lilla Piratförlaget, 2015.
- Rowling, J. K., Harry Potter-böckerna, Tiden, 1999–2007.
- Sjögren, Viveca, *Om du skulle fråga Micha*, Kabusa böcker, 2015.
- Thor, Annika, *En ö i havet*, Bonnier Carlsen, 1996.
- Tolkien, J. R. R., *Bilbo – en hobbits äventyr*, Rabén & Sjögren, 1962.

Bilaga 1

Enkät kring läsning och läsvanor

Ringa in dina svar.

Pojke Flicka

Ålder:

Fråga 1: Tycker du om att läsa böcker?

Ja Nej Ibland

Varför/varför inte?

Fråga 2: Hur ofta läser du böcker hemma?

Fråga 3: Vilken typ av böcker gillar du att läsa? (Du får välja mer än ett alternativ.)

Deckare/spänning Vänskap

Fantasy Skräck

Förr i tiden Humor

Djur Sport

Hästar Kärlek

Framtiden Sagor

Sanna berättelser

Annat (vad?):

Fråga 4: Läser du helst bokserier (*exempelvis Harry Potter, Glasbarnen, Dagbok för alla mina fans m.m.*) eller fristående böcker?

Varför?

Fråga 5: Finns det någon som tipsar dig om böcker? Vem i så fall? *Till exempel dina föräldrar, lärare, bibliotekarie, kompisar.*

Fråga 6: Spelar det någon roll för dig vem som har skrivit boken du ska läsa?

Ja Nej Ibland

Varför/varför inte?

Fråga 7: Spelar utseendet på boken någon roll när du väljer vad du ska läsa?

Ja Nej Ibland

Varför/varför inte?

Fråga 8: Vilken bok är din absoluta favorit? Varför?

Bilaga 2

Alla barnboksförlags utgivning år 2015 för åldrarna 9–12:

Författare	Titel	Serie	Förlag	Genre
Magnus Tyrgrim	Petrus och silvertjuvarna		Ackemo Förlag	Fö
Laura Popa	Viktorianäckrosen		Adagio förlag	Fa
Katarina Mazetti	Pappor och pirater	Kusinerna Karlsson	Alfabeta	De/Sp
Gudrun Wessnert	Niccolo Bruni & piraterna		Alfabeta	Fö
Liz Pichon	Tom Gates bästa ursäkter	Tom Gates	Alfabeta	Hu
Andy Griffiths	Vår trädkoja med 13 våningar	Trädkojan	Alfabeta	Hu
Liz Pichon	Tom Gates. Allt är underbart	Tom Gates	Alfabeta	Hu
Thomas Halling	Sommar ihop	Ihop	Alfabeta	Kä
Åsa Anderberg Strollo	Svart sommar		Alfabeta	Sk
Thomas Halling	Skjut!	Wille och hans kompisar	Alfabeta	Sport
Thomas Halling	Mååå!	Wille och hans kompisar	Alfabeta	Sport
Anette Aronsson	Adels dröm		Anette Aronsson	Sa/Vä
Chris Bradford	Ninja: lönnmördare	Ninja	Argasso bokförlag AB	Fa
Jenny Oldfield	Stjärnöga		Argasso bokförlag AB	Hä
Tom Palmer	Hemliga BK		Argasso bokförlag AB	Sport
Tom Palmer	Skott på mål	Sportsakademin	Argasso bokförlag AB	Sport
Tony Bradman	Sportstokig		Argasso bokförlag AB	Sport
Elsie Petré	Skuggmyra. Mysteriet i Skuggmyra	Skuggmyra	B Wahlströms	De
Johan Sjöberg	Demondeckarna. Ormhäxans förbannelse	Demondeckarna	B Wahlströms	De
Lucy Courtenay	Koalakaos	Vilda	B Wahlströms	Djur
Jacob Grey	Kråkviskaren	Feralerna	B Wahlströms	Fa
Tony DiTerlizzi	Striden om WondLa	Wondla	B Wahlströms	Fa
Simon Scarrow	Gladiator. Marcus hämnd	Gladiator	B Wahlströms	Fö
Camilla Lagerqvist	Cirkusflickan		B Wahlströms	Fö
Michael Morpurgo	Den fantastiska historien om katten som försvann		B Wahlströms	Fö/djur/Vä
Mia Marchner	En himla massa fler roliga historier		B Wahlströms	Hu
David Walliams	Gangsterfarmor		B Wahlströms	Hu
Ole Lund Kirkegaard	Lille Virgil		B Wahlströms	Hu
Geoff Rodkey	Tvillingarna Tapper. Nu är det krig!	Tvillingarna Tapper	B Wahlströms	Hu
Pia Hagmar	Klara och midsommardrömmen	Klara	B Wahlströms	Hä
Pia Hagmar	Klara för revansch	Klara	B Wahlströms	Hä
Lewis Carroll	Alice i Spegellandet	Klassiker	B Wahlströms	Saga
Sarah Lean	Augustiminnen		B Wahlströms	Sa
R. L. Stine	Goosebumps. Trädgårdstomtarna anfaller	Goosebumps	B Wahlströms	Sk
R. L. Stine	Goosebumps. Varulven	Goosebumps	B Wahlströms	Sk
R. L. Stine	Goosebumps. Fågelskrämmorna	Goosebumps	B Wahlströms	Sk
Chris Columbus	Hemligheternas hus. Bestarnas kamp	Hemligheternas hus	B Wahlströms	Sk
Jonathan Stroud	Lockwood & Co. Den viskande dödskallen	Lockwood & Co.	B Wahlströms	Sk
Ewa Christina Johansson	Galgbacken		B Wahlströms	Sk
Lena Ollmark	Brännmärkta	Firnarnen	B Wahlströms	Sk
R. L. Stine	Goosebumps. Mumiens förbannelse	Goosebumps	B Wahlströms	Sk
Camilla Lagerqvist	Isbarnen	Svarta rosorna	B Wahlströms	Sp/Fö

Camilla Lagerqvist	Förrådarna	Svarta rosorna	B Wahlströms	Sp/Fö
A. Audhild Solberg	Kampen mot superbitcharna		B Wahlströms	Vä
Peter Ekberg	Uppdrag Roxera		Berghs	Fr
Milena Bergquist	Millan och det där med kyssar	Millan	Berghs	Hu/ Kä
Sam Hay	Ylande hundens öde	Zombiedjur	Berghs	Hu/Sk
Toby Ibbotson	Spökskolan i Mountwood		Berghs	Hu/Sk
Alan Combes	Rött kort		Berghs	Sport
Ingrid Jönsson	Chokladtoppar och vätteljus		Beta Pedagog	Fa
Alva Bohman	Boken om: Eira		BoD	Sa
Christer Ejderberg	Låt en annan komma in : en gruvlig Kiruna		BoD	Sk
Torsten Bengtsson	Mysteriet på kyrkogården	Splej	Bokförlaget Hegas	De
Torsten Bengtsson	Mysteriet med tomterånarna	Splej	Bokförlaget Hegas	De
Torsten Bengtsson	Mysteriet med tomterånarna (Bok+CD)	Splej	Bokförlaget Hegas	De
Jan Kjær	Häxboken	Häxboken	Bokförlaget Hegas	Fa
Jan Kjær	Den svarta häxan	Häxboken	Bokförlaget Hegas	Fa
Barbara Catchpole	Pig och det talande bajset	Pig	Bokförlaget Hegas	Hu
Barbara Catchpole	Pig och det talande bajset (Bok+CD)	Pig	Bokförlaget Hegas	Hu
Marie Helleday Ekwurtzel	Glimma. Långritten	Glimma	Bokförlaget Hegas	Hä
Marie Helleday Ekwurtzel	Glimma. Långritten (Bok + CD)	Glimma	Bokförlaget Hegas	Hä
Benni Bødker	Zombie City. De dödas stad	Zombie City	Bokförlaget Hegas	Sk
Benni Bødker	Zombie City. De dödas stad (bok + CD)	Zombie City	Bokförlaget Hegas	Sk
Ewa Christina Johansson	Sländans hemlighet	Hemlighet	Bokförlaget Hegas	Sk
Ewa Christina Johansson	Sländans hemlighet (Bok+CD)	Hemlighet	Bokförlaget Hegas	Sk
Benni Bødker	Zombie City. Ensam i mörkret	Zombie City	Bokförlaget Hegas	Sk
Benni Bødker	Zombie City. Ensam i mörkret (Bok+CD)	Zombie City	Bokförlaget Hegas	Sk
Leif Jacobsen	Ibra kadabra	BMX Gripen	Bokförlaget Hegas	Sport
Leif Jacobsen	Ibra kadabra (Bok+CD)	BMX Gripen	Bokförlaget Hegas	Sport
Joachim Masannek	Leon	Det vilda Sportsgänget	Bokförlaget Hegas	Sport
Joachim Masannek	Det vilda Sportsgänget 1 (Bok+CD)	Det vilda Sportsgänget	Bokförlaget Hegas	Sport
Pär Sahlin	Leo och lögnerna		Bokförlaget Hegas	Sport/Vä
Pär Sahlin	Leo och lögnerna (Bok+CD)		Bokförlaget Hegas	Sport/Vä
Benni Bødker	Orion. Demonaz fälla	Orion	Bokförlaget Hegas	Sp/Fa
Benni Bødker	Orion. Demonaz fälla (Bok+CD)	Orion	Bokförlaget Hegas	Sp/Fa
Benni Bødker	Orion. Den sista striden	Orion	Bokförlaget Hegas	Sp/Fa
Benni Bødker	Orion. Den sista striden (Bok+CD)	Orion	Bokförlaget Hegas	Sp/Fa
Ann-Mari Tormalm	Kaspars skatt		Bokförlaget K&R	De
Helena Öberg	Din tur, Adrian Timmy Tabbes klantiga detektivbyrå: Fiffel & båg		Bokförlaget Mirando	Sa
Stephan Pastis			Bokförlaget Semic	De
Peter Bergting	Trolldomsakademien. Isskeppet	Trolldomsakademien	Bokförlaget Semic	Fa
Michelle Paver	Bronsdolken. Gravens fånge	Bronsdolken	Bokförlaget Semic	Fö/Sp
Dan Smith	Det största bytet		Bokförlaget Semic	Sk/De
Holly Black	Järnprovet	Magisterium	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Kampen om labyrinten	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Titanens förbannelse	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Striden om Olympen	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Monsterhavet	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa

Rick Riordan	Född till hjälte	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Maria Gripe	Tordyveln flyger i skymningen		Bonnier Carlsen	Fa
Ingela Korsell	Mylingen	PAX	Bonnier Carlsen	Fa
Åsa Larsson	Bjären	PAX	Bonnier Carlsen	Fa
Jo Salmson	Stjärnstenen	Drakarnas öde	Bonnier Carlsen	Fa
Åsa Larsson	Gasten	PAX	Bonnier Carlsen	Fa
Johan Wendt	Curly Bracket: Den gömda koden	Curly Bracket	Bonnier Carlsen	Fr
Annika Thor	Dit ljuset inte når		Bonnier Carlsen	Fö
Jeff Kinney	Mannys manöver	Dagbok för alla mina fans	Bonnier Carlsen	Hu
Jeff Kinney	Det långa loppet	Dagbok för alla mina fans	Bonnier Carlsen	Hu
Jeff Kinney	Helt ute	Dagbok för alla mina fans	Bonnier Carlsen	Hu
Inger Frimansson	Full galopp på Flina	Kona-klubben	Bonnier Carlsen	Hä
Jonna Björnstjerna	De tysta stegen bakom		Bonnier Carlsen	Sk
Anders Jacobsson	Skrik i natten	Herr allvarlig Kip Jansson	Bonnier Carlsen	Sk
Chris Riddell	Ada Goth och mysteriet på Gasta-Gorma herrgård		Bonnier Carlsen	Sk/Hu
	OSKE och alla hennes vänner	OSKE-böckerna	Brittas Böcker	Fö
Sven Ingvar	Skatten på Eneskär		CAL-förlaget	Sp
	Violetta. Min dagbok - ett år senare	Violetta	Egmont Kids	Kä/Vä
Melissa De la Cruz	De förlorades ö : En Descendants-Bok		Egmont Publishing AB	Fa
Sören Olsson	Bert och familjefejden	Bert	Egmont Publishing AB	Hu
Sören Olsson	Berts dagbok	Bert	Egmont Publishing AB	Hu
	Min Hästs Bästa. Vol 3	Min häst	Egmont Publishing AB	Hä
Emma Hermelin	Lyckan kommer... lyckan går...	Historiedeckarna	Emma Hermelin	De
Maria Gripe	Tordyveln flyger i skymningen		En bok för alla	Fa
Mårten Melin	Som trolleri		En bok för alla	Kä
Ulf Stark	Min vän Percys magiska gymnastikskor		En bok för alla	Vä
Oskar Källner	Stormvinge	Stormvinge	Fafner Förlag	Sp
Elin Niklasson	Med Hjärtat i Halsgropen	Trilogin om Amuletten	Fantasi förlaget	Fa
Viveca Brattström	Farmor och Källargästen		Faun Förlag	Djur/Sp
Cilla Berndalen	Sagor från mig till dig		Faun Förlag	Saga
Cilla Berndalen	Julsagor från mig till dig		Faun Förlag	Saga
Johan Forss	Häxan Järnhaka		Fofoförlag	Fa
Sara Lind	När mamma har druckit vin lagar hon inte mat		Siljans Måsar KB	Sa
Jonatan Järvi	Rosengårdskungen		Hippo Bokförlag	Vä
Siri Spont	Vägrar feqa ur	Tilda	Hippo Bokförlag	Vä
Susanne Trydal	Hallahem. Staden under berget	Hallahem	Hoi Förlag AB	Fa
Åsa Öhnell	Voodooqvinnans hemlighet	Klarabelladeckarna	Idus Förlag	De
Martin Frisé	De mystiska meddelandena	Sigge Snövall Skoldetektiv	Idus Förlag	De
Jeanette Bergenstav	Vargskräck : enn hunddeckare med Flingan & flocken	Flingan & flocken	Idus Förlag	De/Djur
Pär Sahlin	Solhjärtats hemlighet. Saltregnen	Solhjärtats hemlighet	Idus Förlag	Fa
Pär Sahlin	Solhjärtats hemlighet	Solhjärtats hemlighet	Idus Förlag	Fa
Jenny A. Sandgren	Castra. Silverorden	Castra	Idus Förlag	Fa
Gunilla Granbom	Månuret	Hemligheten i Haga	Idus Förlag	Fa
Mimmi Schill	Bardiens beskyddare	Bomberman	Idus Förlag	Fa
Jerker Hultén	Kungar & Drottningar	Drakhjärta & Hamnskiftare	Idus Förlag	Fa
Annakarin Rosengren	Fru Alms magiska resebyrå : nya och gamla vänner	Fru Alm	Idus Förlag	Fa

Lille-Mor Arnäs	Fyrklövern och Den Magiska Boken	Fyrklövern	Idus Förlag	Fa
Pär Sahlin	Solhjärtats hemlighet. Silverdrottningen	Solhjärtats hemlighet	Idus Förlag	Fa
Staffan Karlsson	Lillan & Loke. Fiskeoturen	Lillan & Loke	Idus Förlag	Hu
Staffan Karlsson	Lillan & Loke. Skogstokigt	Lillan & Loke	Idus Förlag	Hu
Linnéa Berglund	Drömmen om en häst	Emelie Lexander	Idus Förlag	Hä
Anna-Karin Andersson	I skuggan av Blå Jungfrun	I skuggan av Blå Jungfrun	Idus Förlag	Sk
Emma Askling	Dolda tecken		Idus Förlag	Sk
Anna Helgesson	Glashjärtat : vänner eller fiender?	Resan till sommaren	Idus Förlag	Vä
Lotte Wieslander	Påfågels barn		Isaberg förlag	Saga
Jeff Nilsson	Skrot-Sverre på elektronikskroten	Skrot-Sverre	Jeff innovation	Sa
Jeff Nilsson	Skrot-Sverre reser till Lappland	Skrot-Sverre	Jeff innovation	Sa
Katarina Widholm	Vill du det, Jina?	Jinaböckerna	Kikkuli Förlag	Djur
Malin Roca Ahlgren	Jag har ADHD	Om ADHD och NPF	Kikkuli Förlag	Sa
Annika W Mattson	Skuggan i fönstret	Lusia och gänget	Kikkuli Förlag	Sk
Lars Bill Lundholm	Barnens detektivbyrå. Kodnamn Sherlock	Barnens detektivbyrå	Känguru	De
Charles Gilman	Robert Arthur och demonprofessorn	Lovecraftskolan	Känguru	Fa
Belinda Rapley	Moonlight - i en klass för sig	Ponnydetektivena	Känguru	Hä/De
Belinda Rapley	Scout - bara till låns	Ponnydetektivena	Känguru	Hä/De
Jane Lawes	Balettstjärnor. Perfekt piruett	Ballettstjärnor	Känguru	Sport
Ann Gomér	Mysteriet med den öppna porten		Landskrona Vision AB	Vä/De
Alexandra-Therese Keining	Nour och den magiska drycken		Lilla Piratförlaget	Fa/Sp
Jory John	Dubbel-trubbel		Lilla Piratförlaget	Hu
Lin Hallberg	Orkans öga		Lilla Piratförlaget	Hä
Nina Elisabeth Gröntvedt	Supersommar ... eller?	Andrea Stokkheim	Lilla Piratförlaget	Kä
Johanna Lindbäck	Jan Svensson		Lilla Piratförlaget	Sa
Kristina Ohlsson	Stenänglar	Glasbarnen	Lilla Piratförlaget	Sk
Kristina Ohlsson	Mysteriet på Hester Hill		Lilla Piratförlaget	Sk
Katarina Kieri	En annan Abbe	Markus, Vero och Abbe	Lilla Piratförlaget	Sp
Truus Matti	Tid för avgång		Lindskog Förlag	Saga
Erik Magntom	På uppdrag i spöket : ett sommaräventyr		Lindskog Förlag	Sp
Susanne MacFie	De Fem Flodernas Stad	De Fyra Elementen	Memo Förlag	Fa
Susanne MacFie	De Sju Topparnas Rike	De Fyra Elementen	Memo Förlag	Fa
Susanne MacFie	De Två Vulkanernas Dal	De Fyra Elementen	Memo Förlag	Fa
Susanne MacFie	De Tre Stjärnornas Skog	De Fyra Elementen	Memo Förlag	Fa
Susanne MacFie	De fyra fallens grotta	De Fyra Elementen	Memo Förlag	Fa
Rick Riordan	Den röda pyramiden	Kanekrönikan	Modernista	Fa
Rachel Renée Russell	Nikkis dagbok #2	Nikkis dagbok	Modernista	Hu
Rachel Renée Russell	Nikkis dagbok #4	Nikkis dagbok	Modernista	Hu
Rachel Renée Russell	Nikkis dagbok #5	Nikkis dagbok	Modernista	Hu
Sanna Juhlin	Vampyrjägaren		Mörkersdottir förlag	Fa
Moni Nilsson	Tsatsiki och Olivkriget	Tsatsiki	Natur & Kultur Allmänlitt.	Vä
Petter Lidbeck	Jesus och jag		Natur & Kultur Allmänlitt.	Sa
Moni Nilsson	Tsatsiki och Hammarn	Tsatsiki	Natur & Kultur Allmänlitt.	Vä
Johan Rundberg	Knockad Romeo		Natur & Kultur Allmänlitt.	Vä/Kä
Ann Gomér	Mimmi och valpen	Böckerna om Mimmi	Nypon förlag	Djur
Ulf Sindt	Boris flyttar in	Lättläst	Nypon förlag	Djur

Mette Vedsø	Latte i lådan	Böckerna om Kamal	Nypon förlag	Djur
Ann Gomér	Mimmi, valpen och rånet	Böckerna om Mimmi	Nypon förlag	Djur
Hans Peterson	Ola har tur	Ola för hundra år sedan	Nypon förlag	Fö
Hans Peterson	Ola och resan till landet	Ola för hundra år sedan	Nypon förlag	Fö
Henrik Einspor	Allan Zongo lever farligt	Allan Zongo	Nypon förlag	Hu
Ulf Sindt	Turbo och den mystiske Kilroy	Turbo	Nypon förlag	Hu
Henrik Einspor	Allan Zongo och den sista dagen	Allan Zongo	Nypon förlag	Hu
Ulf Sindt	Turbo och monstergäddan	Turbo	Nypon förlag	Hu
Anna Hansson	En natt i stallet	Stallet Lyckan	Nypon förlag	Hä
Anna Hansson	En häst på rymmen	Stallet Lyckan	Nypon förlag	Hä
K.L. Denman	Agent Angus	Lättläst	Nypon förlag	Kä
Bente Bratlund	Hemlig beundrare		Nypon förlag	Kä
Thomas Halling	Pappas nya	Emil 11	Nypon förlag	Sa
Elin Molander	Skriver du så?		Nypon förlag	Sa
Özlem Sara Cekic	Dags för ramadan!	Böckerna om Ayse	Nypon förlag	Sa
Thomas Halling	Varannan helg	Emil 11	Nypon förlag	Sa
Kerstin Lundberg Hahn	Fröken Spöke	Fröken Spöke	Nypon förlag	Sk
Mårten Melin	Spökbegravning!	Vanja och Livia	Nypon förlag	Sk
Mårten Melin	Demonpassning!	Vanja och Livia	Nypon förlag	Sk
Kerstin Lundberg Hahn	Fröken Spöke kommer tillbaka	Fröken Spöke	Nypon förlag	Sk
Benni Bødker	Död agent	Marko - hemlig agent	Nypon förlag	Sk/De
Glenn Ringtved	Jag boxare? Aldrig!		Nypon förlag	Sport
Liva Skogemann	Benny på bänken	Lättläst	Nypon förlag	Sport
Mikael Rosengren	Heja Mikael!		Nypon förlag	Sport/Sa
Per Straarup Søndergaard	Anton har lim på skorna	Böckerna om Anton	Nypon förlag	Vä
Line Kyed Knudsen	Funky är på gång	Funky	Nypon förlag	Vä
Line Kyed Knudsen	Funky går vidare	Funky	Nypon förlag	Vä
Per Straarup Søndergaard	Anton på farlig mark	Böckerna om Anton	Nypon förlag	Vä/Sa
Anja Hitz	Min stora stökiga nya familj	Min nya familj	Opal	Sa
Annelis Johansson	Festival på slottet Thoufve	Slottet Thoufve	Opal	Sa/Vä
Tom Egeland	Katakombens hemlighet		Opal	Sp
Esme Kerr	Flickan med glasfågeln		Opal	Sp/Vä
Malin Stehn	Den här sommaren kan bli min död		Opal	Vä
Bengt Ingelstam	Pelle Puck gör Komback	Pelle Puck	Ord&visor förlag	Sport
Mattias Dellert	Melorytmia : de tysta noterna		Parabellum Nord	Fa
Jonathan Stroud	Lockwood & Co. Den skrikande trappan	Lockwood & Co.	Ponto Pocket	Sk
Elin E. Mikalides	Agalias Väktare : Eliona	Agalias Väktare	Prinsen & Prinsessan	Fa
Maria Alexandersson	Regnbågens rike		PärLAN Förlag	Fa
Jerel Law	Eldsprofet	Barn till änglar: Jona Stone	PärLAN Förlag	Fa
Anna Andersson	En annorlunda pusselbit	Sagans värld	PärLAN Förlag	Fa
Lena Lilleste	Dödligt misstag!	Tommy & Flisen	Rabén & Sjögren	De
Enid Blyton	Fem tillsammans igen	Fem-böckerna	Rabén & Sjögren	De
Enid Blyton	Fem följer ett spår	Fem-böckerna	Rabén & Sjögren	De
Åsa Lind	Opus Olson. Dödens bröder	Opus Olson	Rabén & Sjögren	De
Mårten Sandén	Ballongfararen	Petrinideckarna	Rabén & Sjögren	De
Maggie Stiefvater	Jagad	Spirit Animals	Rabén & Sjögren	Fa

Mårten Melin	Monsterskolan : trilogin	Skogsbingelskolan	Rabén & Sjögren	Fa
J. K. Rowling	Harry Potter och De vises sten	Harry Potter	Rabén & Sjögren	Fa
Garth Nix	Blodsband	Spirit Animals	Rabén & Sjögren	Fa
Ingelin Angerborn	Önskestjärnan		Rabén & Sjögren	Fa
Pascale Vallin Johansson	Kamp	Amargi	Rabén & Sjögren	Fa
Lene Kaaberbøl	Återkommaren	Vildhäxa	Rabén & Sjögren	Fa
Brandon Mull	Vild	Spirit Animals	Rabén & Sjögren	Fa
Neal Shusterman	Edisons källare	Accelerati-trilogin	Rabén & Sjögren	Fa
Petter Lidbeck	Men finns ändå		Rabén & Sjögren	Fa
Bo R. Holmberg	Ficktjuvens vän	Hittebarnet	Rabén & Sjögren	Fö
Katarina von Bredow	Han & dom	Du & jag	Rabén & Sjögren	Kä
Mårten Melin	Mycket mer än en puss		Rabén & Sjögren	Kä
Mårten Sandén	Sju förtrollade kvällar		Rabén & Sjögren	Kä
Astrid Lindgren	Bröderna Lejonhjärta		Rabén & Sjögren	Saga/Fa
Sofi Hjort	Asgård : sagor ur den nordiska mytologin		Rabén & Sjögren	Saga
	Bara för dig på mellanstadiet : 12 berättelser		Rabén & Sjögren	Sa
Niki Nordenskjöld	Bara vara Jojo		Rabén & Sjögren	Sa
Lin Hallberg	Ärligt talat, Juni		Rabén & Sjögren	Sa
Petrus Dahlin	Jakten på den perfekta luggen		Rabén & Sjögren	Sa
Petrus Dahlin	Kurragömma		Rabén & Sjögren	Sk
Ingelin Angerborn	Gengången		Rabén & Sjögren	Sk
Rebecka Åhlund	Det som hände i källaren	Ella	Rabén & Sjögren	Sk
Holly Black	Dockskelettet		Rabén & Sjögren	Sk
Christina Wahldén	Fågelöns hemlighet		Rabén & Sjögren	Sp
Alice Kassius Eggers	Flickan med silverskorna		Rabén & Sjögren	Sp
Heidi Linde	Pym Pettersons misslyckade brevvän		Rabén & Sjögren	Vä
Kim M. Kimselius	Staden på andra sidan. Kompassen	Markus och Matilda	Roslagstext	Fa
Kim M. Kimselius	Sveriges Pompeji : Sandby borgs öde	Theo och Ramona	Roslagstext	Fa/Fö
Kim M. Kimselius	TudorRosen - Kampen om makten	Theo och Ramona	Roslagstext	Fö
Anette Skåhlberg	Underjordens förbannelse	De Underjordiska	Sagolikt Bokförlag	Fa
Anette Skåhlberg	Svittrornas märke	De Underjordiska	Sagolikt Bokförlag	Fa
Anette Skåhlberg	Den förgiftade silverbollen	De Underjordiska	Sagolikt Bokförlag	Fa
Helena Mansén	Sebbe, Ringo och galoppgänget		Spritz Media HM	Hä
Frederik Zäll	Drakarnas land. Rubinmyntet	Drakarnas land	Stevali	Fa
Frederik Zäll	Drakarnas land. Lyckovändaren	Drakarnas land	Stevali	Fa
Fredde Granberg	Elak & Pucko - pissmyrorna från yttre rymden	Elak & Pucko	Stevali	Hu
Fredde Granberg	Elak & Pucko - tidsresekalsongerna	Elak & Pucko	Stevali	Hu
Fredde Granberg	Elak & Pucko - jättenallerobotarna	Elak & Pucko	Stevali	Hu
Lois Walfrid Johnson	Fotspår i snön	Äventyr på Windy Hill	Timoteus förlag	Sp
Tamsyn Murray	Typiskt Cassidy: Skolans smartaste (eller?)		Tukan Förlag	Hu
Tamsyn Murray	Typiskt Cassidy : Stjärnreporter (eller?)		Tukan Förlag	Hu
	Disney Dagbok - Frost : Annas hemliga bok		Tukan Förlag	Saga
Patrik Stigsson	CIRKOLI		Universum Noll	Fa
Mia-Maria Lindberg	Pluto och stjärnorna		Venaröd Förlag	Sa
Eva Ludvigsen	Flaskpostmysteriet	Sonfjällsdeckarna	Visto förlag	De
Eva Blisson	Korpen		Visto förlag	Fa

De nio utvalda förlagens utgivning år 2015 för åldrarna 9–12:

Författare	Titel	Serie	Förlag	Genre
Katarina Mazetti	Pappor och pirater	Kusinerna Karlsson	Alfabeta	De/Sp
Gudrun Wessnert	Niccolo Bruni & piraterna		Alfabeta	Fö
Liz Pichon	Tom Gates bästa ursäkter	Tom Gates	Alfabeta	Hu
Andy Griffiths	Vår trädkoja med 13 våningar	Trädkojan	Alfabeta	Hu
Liz Pichon	Tom Gates. Allt är underbart	Tom Gates	Alfabeta	Hu
Thomas Halling	Sommar ihop	Ihop	Alfabeta	Kä
Åsa Anderberg Strollo	Svart sommar		Alfabeta	Sk
Thomas Halling	Skjut!	Wille och hans kompisar	Alfabeta	Sport
Thomas Halling	Mååå!	Wille och hans kompisar	Alfabeta	Sport
Elsie Petré	Skuggmyra. Mysteriet i Skuggmyra	Skuggmyra	B Wahlströms	De
Johan Sjöberg	Demondeckarna. Ormhäxans förbannelse	Demondeckarna	B Wahlströms	De
Lucy Courtenay	Koalakaos	Vilda	B Wahlströms	Djur
Jacob Grey	Kråkviskaren	Feralerna	B Wahlströms	Fa
Tony DiTerlizzi	Striden om WondLa	Wondla	B Wahlströms	Fa
Simon Scarrow	Gladiator. Marcus hämnd	Gladiator	B Wahlströms	Fö
Camilla Lagerqvist	Cirkusflickan		B Wahlströms	Fö
Michael Morpurgo	Den fantastiska historien om katten som försvann		B Wahlströms	Fö/Djur/Vä
Mia Marchner	En himla massa fler roliga historier		B Wahlströms	Hu
David Walliams	Gangsterfarmor		B Wahlströms	Hu
Ole Lund Kirkegaard	Lille Virgil		B Wahlströms	Hu
Geoff Rodkey	Tvillingarna Tapper. Nu är det krig!	Tvillingarna Tapper	B Wahlströms	Hu
Pia Hagmar	Klara och midsommardrömmen	Klara	B Wahlströms	Hä
Pia Hagmar	Klara för revansch	Klara	B Wahlströms	Hä
Lewis Carroll	Alice i Spegellandet	Klassiker	B Wahlströms	Saga
Sarah Lean	Augustiminnen		B Wahlströms	Sa
R. L. Stine	Goosebumps. Trädgårdstomtarna anfaller	Goosebumps	B Wahlströms	Sk
R. L. Stine	Goosebumps. Varulven	Goosebumps	B Wahlströms	Sk
R. L. Stine	Goosebumps. Fågelskrämmorna	Goosebumps	B Wahlströms	Sk
Chris Columbus	Hemligheternas hus. Bestarnas kamp	Hemligheternas hus	B Wahlströms	Sk
Jonathan Stroud	Lockwood & Co. Den viskande dödskallen	Lockwood & Co.	B Wahlströms	Sk
Ewa Christina Johansson	Galgbacken		B Wahlströms	Sk
Lena Ollmark	Brännmärkta	Firnbarnen	B Wahlströms	Sk
R. L. Stine	Goosebumps. Mumiens förbannelse	Goosebumps	B Wahlströms	Sk
Camilla Lagerqvist	Isbarnen	Svarta rosorna	B Wahlströms	Sp/Fö
Camilla Lagerqvist	Förrädarna	Svarta rosorna	B Wahlströms	Sp/Fö
A. Audhild Solberg	Kampen mot superbitcharna		B Wahlströms	Vä
Peter Ekberg	Uppdrag Roxera		Berghs	Fr
Milena Bergquist	Millan och det där med kyssar	Millan	Berghs	Hu/ Kä
Sam Hay	Ylande hundens öde	Zombiedjur	Berghs	Hu/Sk
Toby Ibbotson	Spöskolan i Mountwood		Berghs	Hu/Sk
Alan Combes	Rött kort		Berghs	Sport

Holly Black	Järnprovet	Magisterium	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Kampen om labyrinten	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Titanens förbannelse	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Striden om Olympen	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Monsterhavet	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Rick Riordan	Född till hjälte	Percy Jackson	Bonnier Carlsen	Fa
Maria Gripe	Tordyveln flyger i skymningen		Bonnier Carlsen	Fa
Ingela Korsell	Mylingen	PAX	Bonnier Carlsen	Fa
Åsa Larsson	Bjären	PAX	Bonnier Carlsen	Fa
Jo Salmson	Stjärnstenen	Drakarnas öde	Bonnier Carlsen	Fa
Åsa Larsson	Gasten	PAX	Bonnier Carlsen	Fa
Johan Wendt	Curly Bracket: Den gömda koden	Curly Bracket	Bonnier Carlsen	Fr
Annika Thor	Dit ljuset inte når		Bonnier Carlsen	Fö
Jeff Kinney	Mannys manöver	Dagbok för alla mina fans	Bonnier Carlsen	Hu
Jeff Kinney	Det långa loppet	Dagbok för alla mina fans	Bonnier Carlsen	Hu
Jeff Kinney	Helt ute	Dagbok för alla mina fans	Bonnier Carlsen	Hu
Inger Frimansson	Full galopp på Flinga	Kona-klubben	Bonnier Carlsen	Hä
Jonna Björnstjerna	De tysta stegen bakom		Bonnier Carlsen	Sk
Anders Jacobsson	Skrik i natten	Herr allvarlig Kip Jansson	Bonnier Carlsen	Sk
Chris Riddell	Ada Goth och mysteriet på Gasta-Gorma herrgård		Bonnier Carlsen	Sk/Hu
	Violetta. Min dagbok - ett år senare	Violetta	Egmont Kids Media Nordic	Kä/Vä
Melissa De la Cruz	De förlorades ö : En Descendants-Bok		Egmont Publishing AB	Fa
Sören Olsson	Bert och familjefejden	Bert	Egmont Publishing AB	Hu
Sören Olsson	Berts dagbok	Bert	Egmont Publishing AB	Hu
	Min Hästs Bästa. Vol 3	Min häst	Egmont Publishing AB	Hä
Alexandra-Therese Keining	Nour och den magiska drycken		Lilla Piratförlaget	Fa/Sp
Jory John	Dubbel-trubbel		Lilla Piratförlaget	Hu
Lin Hallberg	Orkans öga		Lilla Piratförlaget	Hä
Nina Elisabeth Gröntvedt	Supersommar ... eller?	Andrea Stokkheim	Lilla Piratförlaget	Kä
Johanna Lindbäck	Jan Svensson		Lilla Piratförlaget	Sa
Kristina Ohlsson	Stenänglar	Glasbarnen	Lilla Piratförlaget	Sk
Kristina Ohlsson	Mysteriet på Hester Hill		Lilla Piratförlaget	Sk
Katarina Kieri	En annan Abbe	Markus, Vero och Abbe	Lilla Piratförlaget	Sp
Moni Nilsson	Tsatsiki och Olivkriget	Tsatsiki	Natur & Kultur Allmänlitt.	Vä
Petter Lidbeck	Jesus och jag		Natur & Kultur Allmänlitt.	Sa
Moni Nilsson	Tsatsiki och Hammarn	Tsatsiki	Natur & Kultur Allmänlitt.	Vä
Johan Rundberg	Knockad Romeo		Natur & Kultur Allmänlitt.	Vä/Kä
Anja Hitz	Min stora stökiga nya familj	Min nya familj	Opal	Sa
Annelis Johansson	Festival på slottet Thoufve	Slottet Thoufve	Opal	Sa/Vä
Tom Egeland	Katakombens hemlighet		Opal	Sp
Esme Kerr	Flickan med glasfågeln		Opal	Sp/Vä
Malin Stehn	Den här sommaren kan bli min död		Opal	Vä
Lena Lilleste	Dödligt misstag!	Tommy & Flisen	Rabén & Sjögren	De
Enid Blyton	Fem tillsammans igen	Fem-böckerna	Rabén & Sjögren	De
Enid Blyton	Fem följer ett spår	Fem-böckerna	Rabén & Sjögren	De
Åsa Lind	Opus Olson. Dödens bröder	Opus Olson	Rabén & Sjögren	De

Mårten Sandén	Ballongfararen	Petrinideckarna	Rabén & Sjögren	De
Maggie Stiefvater	Jagad	Spirit Animals	Rabén & Sjögren	Fa
Mårten Melin	Monsterskolan : trilogin	Skogsbingelskolan	Rabén & Sjögren	Fa
J. K. Rowling	Harry Potter och De vises sten	Harry Potter	Rabén & Sjögren	Fa
Garth Nix	Blodsband	Spirit Animals	Rabén & Sjögren	Fa
Ingelin Angerborn	Önskestjärnan		Rabén & Sjögren	Fa
Pascale Vallin Johansson	Kamp	Amargi	Rabén & Sjögren	Fa
Lene Kaaberbøl	Återkommaren	Vildhäxa	Rabén & Sjögren	Fa
Brandon Mull	Vild	Spirit Animals	Rabén & Sjögren	Fa
Neal Shusterman	Edisons källare	Accelerati-trilogin	Rabén & Sjögren	Fa
Petter Lidbeck	Men finns ändå		Rabén & Sjögren	Fa
Bo R. Holmberg	Ficktjuvens vän	Hittebarnet	Rabén & Sjögren	Fö
Katarina von Bredow	Han & dom	Du & jag	Rabén & Sjögren	Kä
Mårten Melin	Mycket mer än en puss		Rabén & Sjögren	Kä
Mårten Sandén	Sju förtrollade kvällar		Rabén & Sjögren	Kä
Astrid Lindgren	Bröderna Lejonhjärta		Rabén & Sjögren	Saga/Fa
Sofi Hjort	Asgård : sagor ur den nordiska mytologin		Rabén & Sjögren	Saga
	Bara för dig på mellanstadiet : 12 berättelser		Rabén & Sjögren	Sa
Niki Nordenskjöld	Bara vara Jojo		Rabén & Sjögren	Sa
Lin Hallberg	Ärligt talat, Juni		Rabén & Sjögren	Sa
Petrus Dahlin	Jakten på den perfekta luggen		Rabén & Sjögren	Sa
Petrus Dahlin	Kurragömma		Rabén & Sjögren	Sk
Ingelin Angerborn	Gengången		Rabén & Sjögren	Sk
Rebecka Åhlund	Det som hände i källaren	Ella	Rabén & Sjögren	Sk
Holly Black	Dockskeletet		Rabén & Sjögren	Sk
Christina Wahldén	Fågelöns hemlighet		Rabén & Sjögren	Sp
Alice Kassius Eggers	Flickan med silverskorna		Rabén & Sjögren	Sp
Heidi Linde	Pym Pettersons misslyckade brevvän		Rabén & Sjögren	Vä